1164 nr. 41
1964 - no. 41.

schakels

EILANDGEBIED ... OPENBARE LEESZAAL & BOEKE...

publiciteitsmedia in de nederlandse antillen

uitgave van het kabinet van de vice-minister president – plein 1 – 's-gravenhage

ten geleide

Het ontbreken van een goed functionerend stelsel van massacommunicatie-media in een moderne staat is ondenkbaar. Het contact tussen overheid en particulier, tussen producent en consument, tussen de sportminnaar en de sport, zou zeer bemoeilijkt worden, indien de media van communicatie, hetzij dagblad, tijdschrift, televisie of radio, zouden ontbreken.

Het is verheugend te constateren, dat deze media in de Nederlandse Antillen al vroeg ontwikkeld zijn en met hun tijd zijn meegegaan. Zowel in de overheids- als in de particuliere sector is men steeds diligent geweest bij de verbetering en uitbreiding van dit contactmiddel. De oprichting van een associatie van diegenen, die werkzaam zijn op dit gebied, de N.A.P.R.A., (Netherlands Antilles Public Relations Associations), welke ook steeds vertegenwoordigd is op internationale bijeenkomsten in dit verband, is hier wel een duidelijk bewijs van.

Het intensieve werk, dat door deze media wordt verricht, gaat over het algemeen aan de aandacht voorbij en komt niet geheel tot zijn recht.

Ik vind het daarom bijzonder prettig, dat de redactie van Schakels besloten heeft een nummer te wijden aan de massacommunicatie-media in de Nederlandse Antillen. Ik spreek de hoop uit, dat dit nummer zal bijdragen tot een vruchtbaar contact met Nederland in het algemeen en de Nederlandse media in het bijzonder.

De Gevolmachtigde Minister
van de Nederlandse Antillen,

(W. F. M. Lampe)

Foto omslag: de Julianazender van de CUROM bevindt zich op Groot Kwartier in het gebouw van de Landsradiodienst. (foto: RVD-NA)

de publiciteit in Caraibisch gebied

Het zal een jaar of zeven, acht geleden zijn, dat de Caraibische Commissie – later omgevormd in Caraibische Organisatie – een uitgebreide enquête hield over de vraag op welke wijze de voorlichting der leden-landen onderling zou kunnen worden verbeterd. Toen al voelde men het op het hoofdkwartier als een gemis, dat de bewoners der eilanden in dat uitgestrekte Caraibisch bekken zo weinig van elkaar wisten. Naar aanleiding van die enquête heb ik voorgesteld om radioprogramma's uit te wisselen, een kwestie waarover ik later uitvoerig sprak met secretaris-generaal Beauregard tijdens een van die plezierige recepties in Willemstad waar de Caraibische Organisatie toen vergaderde.
De gedachte tot uitwisseling van radiokwartiertjes in vier talen – Engels, Frans, Spaans, Nederlands – was op het secretariaat in Port of Spain sympathiek ontvangen, doch in een poging om aan het plan gestalte te geven was de voorlichtingsfunctionaris gestuit op gebrek aan animo van de zijde der radiostations op verschillende eilanden. Er zijn in het verleden veel meer initiatieven ontplooid om te komen tot een ruime uitwisseling van berichten, waardoor die heterogene eilandbevolking tussen Noord- en Zuid-Amerika meer zou kunnen weten van de wijze waarop de mensen op de andere eilanden werken en wonen en hoe zij daar proberen de levensstandaard te verhogen. Dat steeds weer trachten de onderlinge voorlichting te bevorderen resulteerde uiteindelijk slechts in een aantal brochures en in een mager maandbulletin, door de Organisatie zelf verzorgd en verspreid.

Er zijn twee belangrijke factoren die we moeten aanhalen als we willen gewagen van een gemis aan interesse voor de Caraibische evennaaste. Vele der vroegere koloniën kregen de laatste decennia (meer) zelfstandigheid en daardoor was er in eigen huis te veel te doen om belangstelling te kunnen opbrengen voor andere landen en eilanden. Verder is daar het grote tekort aan frequente scheeps- en vliegverbindingen. Het mag u wat vreemd in de oren klinken, dat door de snellere verbindingen er veel minder dan vroeger aanleiding is nabij gelegen eilanden te verkennen. Toen de K.L.M. zich eens waagde aan de zogenaamde 'island-hopping', het eilandjespringen op de route Curaçao–Miami, waren er heel wat mensen die van deze voortreffelijke mogelijkheid gebruik maakten om eens ergens anders in Caribië rond te kijken; men kon door deze aantrekkelijke verbindingen de weg gemakkelijk vervolgen of eventueel naar Curaçao terugkeren.

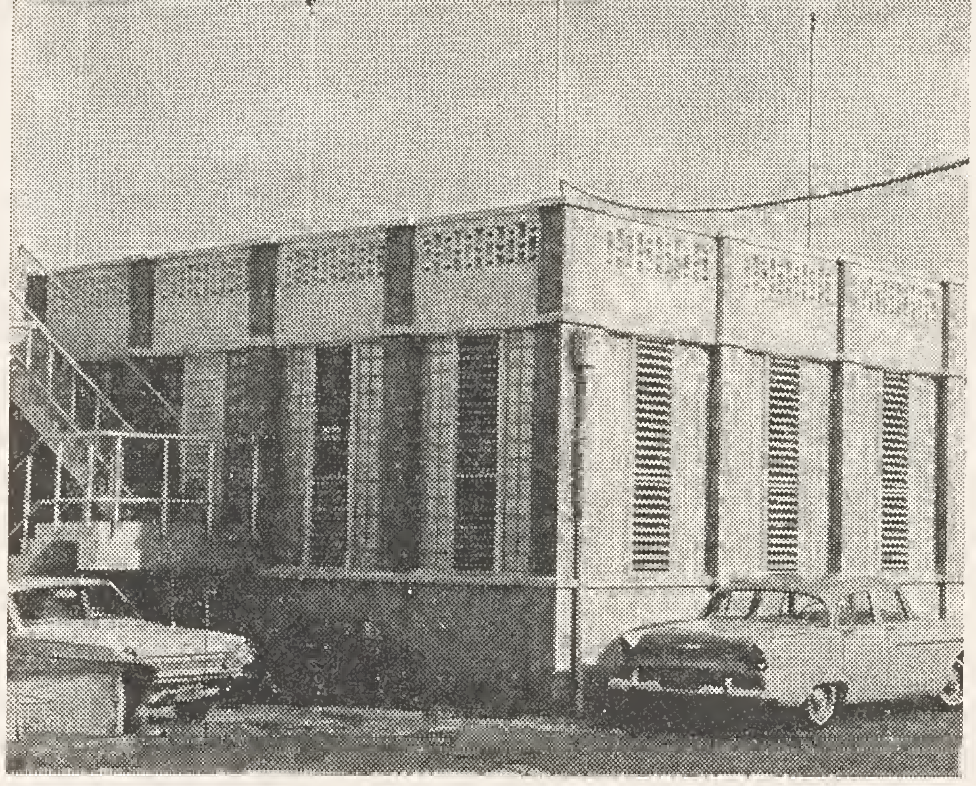
caraibische berichtgeving

Zodra het Westindisch Bedrijf van de K.L.M. de beschikking kreeg over grotere vliegtuigen, bleek dat 'eiland-springen' niet rendabel meer. Als men nu van Curaçao uit noordwaarts vliegt, gaat het in één stuk door naar Miami of New York, hoogstens in het eerste geval nog met een tussenlanding te Kingston - Jamaica. Weliswaar doen nog wat andere maatschappijen (ook vanuit Aruba) meer noordelijk gelegen eilanden aan, maar die toestellen zijn het meest bevolkt met haastige Amerikaanse toeristen of met niet minder haastige Antilliaanse verlofgangers, die als

Curaçao: hoofdpostkantoor (Landsradiodienst)

Curaçao: hoofdpostkantoor, op eerste en tweede verdieping Radio Curom

regel een ver einddoel nastreven en beslist niet in Caribië blijven rondzwerven.
Op de vraag wat men in het Caraibisch gebied weet van 'de buren' mag u dus geen opgewekt antwoord verwachten. Daarom kunt u het zich voorstellen, dat belangrijk nieuws van een eiland als Trinidad de Nederlandse Antillen eerst vele dagen later bereikt via persbureaus in New York of elders, terwijl men het toch – waren de nieuwsverhoudingen gunstiger – binnen een uur had kunnen vernemen.
Dat alles geeft de buitenstaander nog meer aanleiding tot bevreemding als hij bedenkt, dat op de grotere eilanden in het Caraibisch bekken uitstekende publiciteitsmedia zijn: veel goede kranten met vaak verhoudingsgewijs zeer behoorlijke oplagen, talrijke stations van radio-omroepen en enkele tientallen televisiebedrijven. Indien deze media al aandacht schenken aan Caraibische berichtgeving – voor zover ik heb kunnen nagaan gebeurt dat in vrij geringe mate – dan bepalen zij zich meestal nog tot hetgeen de Caraibische Organisatie distribueert. Het zal u duidelijk zijn, dat op deze basis van matige belangstelling een indertijd ondernomen poging tot het oprichten van een Caraibisch persbureau wel schipbreuk moest lijden. Er blijft nog onvoldoende interesse, zoals gezegd voortspruitend vooral uit de omstandigheid, dat eilandgebieden in verband met onlangs verworven zelfstandigheid de handen vol hebben aan andere, meer interne aangelegenheden.

persvrijheid

Op verreweg de meeste van de door de Caraibische Zee omspoelde eilanden heerst volstrekte persvrijheid. De kranten plegen de meeste aandacht te besteden aan plaatselijke berichten, het nieuws van eigen bodem. Dan komt buitenland en verder wordt veel ruimte vrij gehouden voor sociale berichten: nieuwtjes over huwelijken, begrafenissen, verlovingen, vaak ook gewoon maar verjaarsfeesten. De typografische verzorging der kranten laat nog wel eens te wensen over, maar daarover maken uitgevers en lezers zich maar liever niet al te druk.
De radiobedrijven zijn haast alle commercieel. Mensen met wat kapitaal kunnen vrij gemakkelijk een concessie voor radio-uitzendingen verkrijgen. Nog minder moeite daarmee hebben kerkelijke instellingen, waarvan er vele – al dan niet geholpen door machtige religieuze genootschappen in de Verenigde Staten of Groot Brittannië – een eigen radio-omroep hebben. En of ze beluisterd worden! Want de bevolking van het regelmatig door orkanen geplaagde Caraibisch gebied is zeer godsdienstig en wordt het niet moe, soms bij verschillende stations tegelijk, religieuze platen aan te vragen. Ook bij commerciële bedrijven, waarvan de eigenaars uitsluitend geldelijk gewin nastreven, maar toch ten aanzien van de programma's strenge maatstaven aanleggen; hieraan kunnen veel 'schreeuw-stations' in de Verenigde Staten en elders een voorbeeld nemen. Technische moeilijkheden hebben de radiobedrijven daar in het Caraibisch gebied veel minder dan vroeger. Een Amerikaanse concern, dat zich onder meer op dit terrein heeft gespecialiseerd, levert in de kortst mogelijke tijd niet alleen zenders en bedrijfsklare apparatuur, maar verstrekt

bovendien kosteloos gespecificeerde studiobouwtekeningen. Dit dienstbetoon wordt dan afgerond met opleiding van technici, die de nieuwe apparatuur zullen moeten bedienen. Bij eventuele storingen levert het concern met het eerste het beste vliegtuig een vakman met onderdelen.

transcripties

Bij veel omroepen wordt een druk gebruik gemaakt van zogenaamde transcripties, volledige band- of plaat-programma's, die grotere omroepen ter beschikking stellen. Zo kunnen – bijvoorbeeld in de Dominicaanse Republiek, op Haïti en op Martinique – ook bij tijd en wijle uitzendingen worden gehoord van de transcriptiedienst van Radio Nederland Wereldomroep te Hilversum.

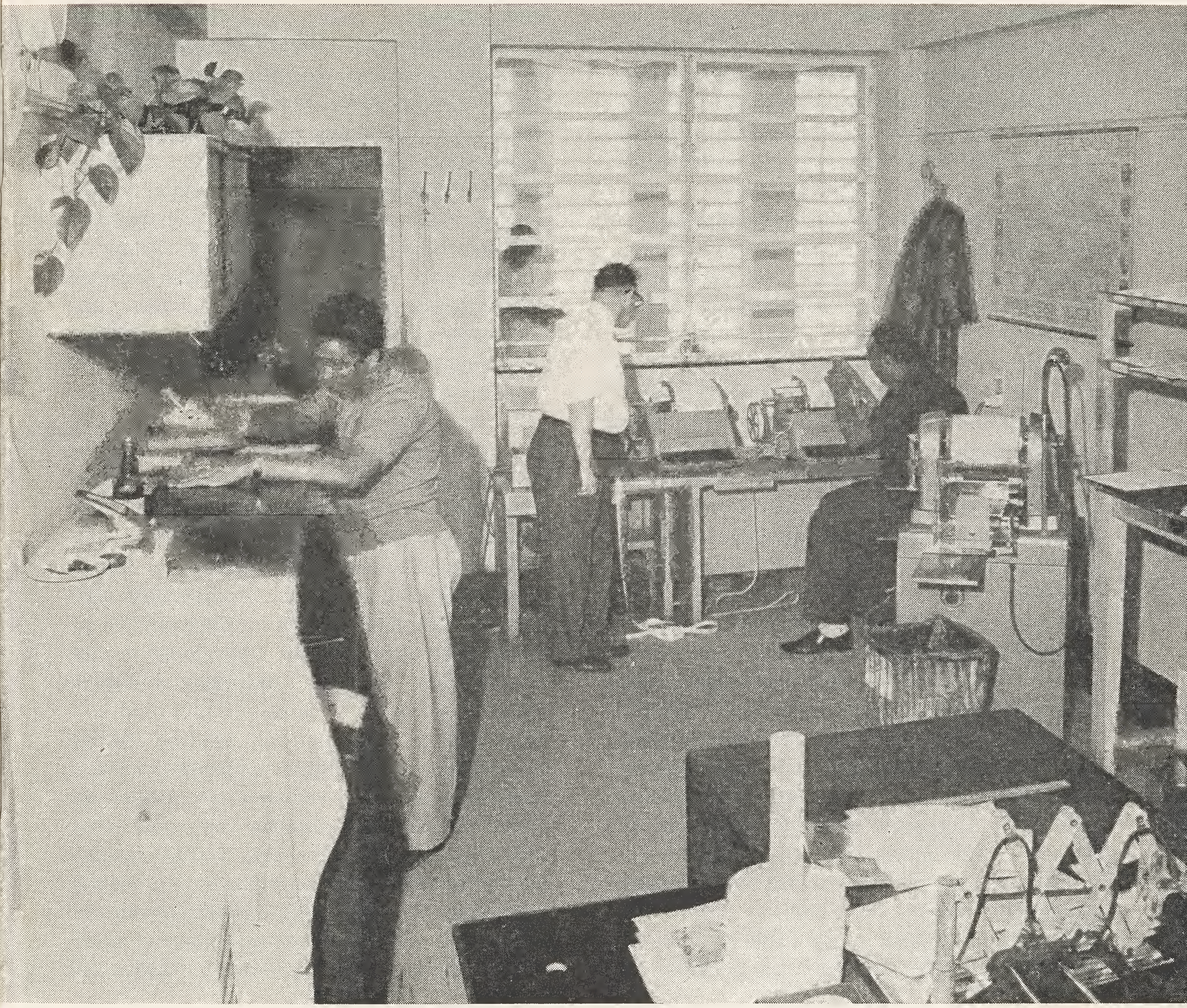
Een in de Verenigde Staten en geheel Europa zeer druk beluisterd programmapunt, het weerbericht, hoort men nimmer in die vrijwel steeds met prachtig zomerweer gezegende gebieden boven en beneden de Noord-Oost-Passaat. Wel zijn er orkaanmeldingen gedurende een aantal maanden van het jaar; de luisteraars worden dan nauwkeurig op de hoogte gehouden van plaats en tijd der vorming van een orkaan en in welke richting deze grillige en daarom steeds met een vrouwennaam aangeduide allesvernielende storm zich begeeft. Door dit uitgebreide waarschuwingssysteem via de radio bleven onnoemlijk veel mensenlevens gespaard en kon materiële schade vaak beperkt blijven omdat men tijdig maatregelen kon nemen. In een spannende orkaanperiode houden de radio-omroepen zich niet aan het schema, maar blijven in de lucht totdat voor het betrokken gebied het gevaar geheel geweken is.

Met het schijnbaar gemak waarmee radiobedrijven in het Caraibisch gebied ontstonden, kwamen er ook de televisiestations – nog wat onvast, onscherp en onregelmatig in het begin door het gebrek aan geroutineerde technische krachten, maar toch langzamerhand een definitieve plaats innemend in het patroon der Caraibische communicatiemiddelen. Wat voor de radio geldt, gaat ook goeddeels op voor de televisie: veelal commercieel, grote plaats voor religieuze uitzendingen, profiterend van door derden beschikbaar gesteld programmamateriaal.

Bij het overzien van het publiciteitsterrein in Caribië kunnen we tot de conclusie komen, dat de lang geheerste achterstand vrijwel geheel is ingehaald; achterstand, die toe te schrijven was aan moederlandswetten, die ten aanzien van koloniale gebieden beperkingen inhielden op het stuk van radio en televisie. Bij de totstandkoming van zelfregering is daar praktisch overal een einde aan gemaakt, ook al was en bleef men natuurlijk gebonden aan internationale bepalingen en afspraken. Het gezaghebbende 'World Radio Handbook' van een jaar of tien geleden zou u eens moeten vergelijken met de editie van dit jaar; u zou dan weldra de enorme groei van het aantal radio- en televisiestations in het Caraibisch gebied opvallen. Een gezonde groei overigens ten bate van de volksontwikkeling in algemene zin, een groei ook die verschillende cultuur-uitingen een duidelijker richting geeft.

2-6-'64

In het PTT-gebouw van Willemstad bevindt zich ook het kantoor van het ANP (foto RVD-NA)

publiciteitsmedia in de Nederlandse Antillen

We willen nu eens de situatie in de Nederlandse Antillen bekijken: vier dagbladen, tien radiobedrijven en twee televisiestations. Daarnaast zijn werkzaam de voorlichtingsdiensten van de overheid en van enkele grote bedrijven, waartoe uiteraard met name de beide olieverwerkingsindustrieën moeten worden gerekend.

Wat de overheid aangaat het volgende: tal van jaren is er een centrale Regeringsvoorlichtingsdienst, waarvan het kantoor zich strategisch prachtig bevindt in het Willemstedelijke Fort Amsterdam, centrum van een groot aantal officiële bureaus, waaronder dat van de gouverneur en van de Raad van Ministers. Ook de eilandgebieden Aruba en Curaçao beschikken over een eigen voorlichtingsorgaan. De publicatie van overheidsmededelingen en de organisatie van pers-excursies in de beide andere eilandgebieden geschieden door de gezaghebbers, dat zijn dus die van Bonaire en de Bovenwindse Eilanden.

Een zeer belangrijke taak hebben ook de persbureaus, waarvan het Nederlandse – het A.N.P. dus – in Willemstad een zelfstandig agentschap heeft. Dit geeft Antilliaans nieuws door aan Nederland en Suriname en ontvangt uit die Rijksdelen ook berichten, alsmede zo volledig mogelijk het wereldnieuws; hierop zijn geabonneerd de meeste dagbladen, enkele radiostations en sinds kort ook de televisie, die alle een rechtstreekse telexverbinding met het A.N.P. onderhouden.

De beide belangrijkste Amerikaanse persbureaus hebben correspondenten op Curaçao en Aruba en dit geldt evenzeer voor een flink aantal dag- en weekbladen in de Verenigde Staten. Hebben de Amerikanen dan zoveel belangstelling voor het wel en wee in de Nederlandse Antillen? Dat hebben ze zeer zeker. Niet alleen door de omstandigheid, dat Aruba een Amerikaanse oliemaatschappij huisvest, meer nog door de belangrijke ligging van de A.B.C.-eilanden (Aruba, Bonaire, Curaçao) temidden van een politiekgesproken vaak zo onstuimig gebied. De laatste wereldoorlog heeft duidelijk gedemonstreerd hoeveel het de Amerikanen eraan gelegen is, dat genoemde eilanden in het voorportaal der toegangsweg naar het Panamakanaal goed verdedigd worden.

Een meer vredelievende belangstelling is er ook: de toeristische. Daarbij mogen we geen beperking maken tot de twee hoofdeilanden, maar moeten ook Bonaire en de Bovenwinden noemen. Vorig jaar heeft gouverneur mr. N. Debrot niet ver van de Bonairiaanse hoofdplaats Kralendijk een uitermate modern toeristenhotel geopend. Sint Maarten bezit onder meer het geslaagde Little Bay Hotel, dat reeds te klein is gebleken en nu zijn ook de plannen rond voor hotelbouw op Sint Eustatius. Meestal zijn het Amerikanen, die interesse koesteren voor toeristenhotels zowel als voor wat eenvoudiger verblijven waar personeelsleden van grote bedrijven in groepsverband enkele weken vakantie kunnen doorbrengen. Inderdaad, ook uit toeristisch oogpunt volgen vele Amerikanen de ontwikkeling van de Nederlandse Antillen en ze tonen die neiging nog meer na het uitvallen van Cuba als toeristen-mekka.

nieuws-import

Wat de nieuws-import betreft hebben we kunnen vaststellen, dat de zeer heterogene Antilliaanse bevolking (42 nationaliteiten!) talrijke kranten van elders laat komen. Zo tellen ook Nederlandse dag- en weekbladuitgevers onder hun abonné's bewoners van de Antillen, die er een vaak vrij kostbaar luchtpostabonnement voor over hebben om geheel 'bij' te blijven, om kennis te nemen van het nieuws uit hun vaderland.

Die nieuws-import is er ook nog steeds door de aether, zij het in veel geringere mate dan voor 1945. Kortegolfuitzendingen vanuit alle delen van de wereld worden gretig beluisterd, vooral natuurlijk wanneer er belangrijk nieuws is. De Voice of America, Radio Nederland Wereldomroep en de B.B.C., om er enkele te noemen, hebben verschillende trouwe luisteraars op de Antilliaanse eilanden. Ik hoorde eens van gezaghebber J. Beaujon op Sint Maarten, dat hij herhaaldelijk Curaçaos nieuws eerst via de Wereldomroep hoorde en dan vele dagen later in de krant kon lezen. Dit laatste komt door de nog onvoldoende vliegverbinding Curaçao–Sint Maarten (slechts twee keer per week), maar pleit toch anderszins voor de activiteit van de A.N.P.-vertegenwoordiger in de Antilliaanse hoofdstad, die het nieuws nimmer kans laat oudbakken te worden.

Wat de televisie betreft is nauwelijks sprake van import van actueel nieuws. Nu de hoofdeilanden eigen t.v.-studio's hebben, wordt veel minder dan vroeger gekeken naar Venezolaanse stations en ook doet de kijker minder pogingen om andere stations, zoals onder zeer gunstige omstandigheden dat van Miami - Florida, op zijn beeldbuis te krijgen.

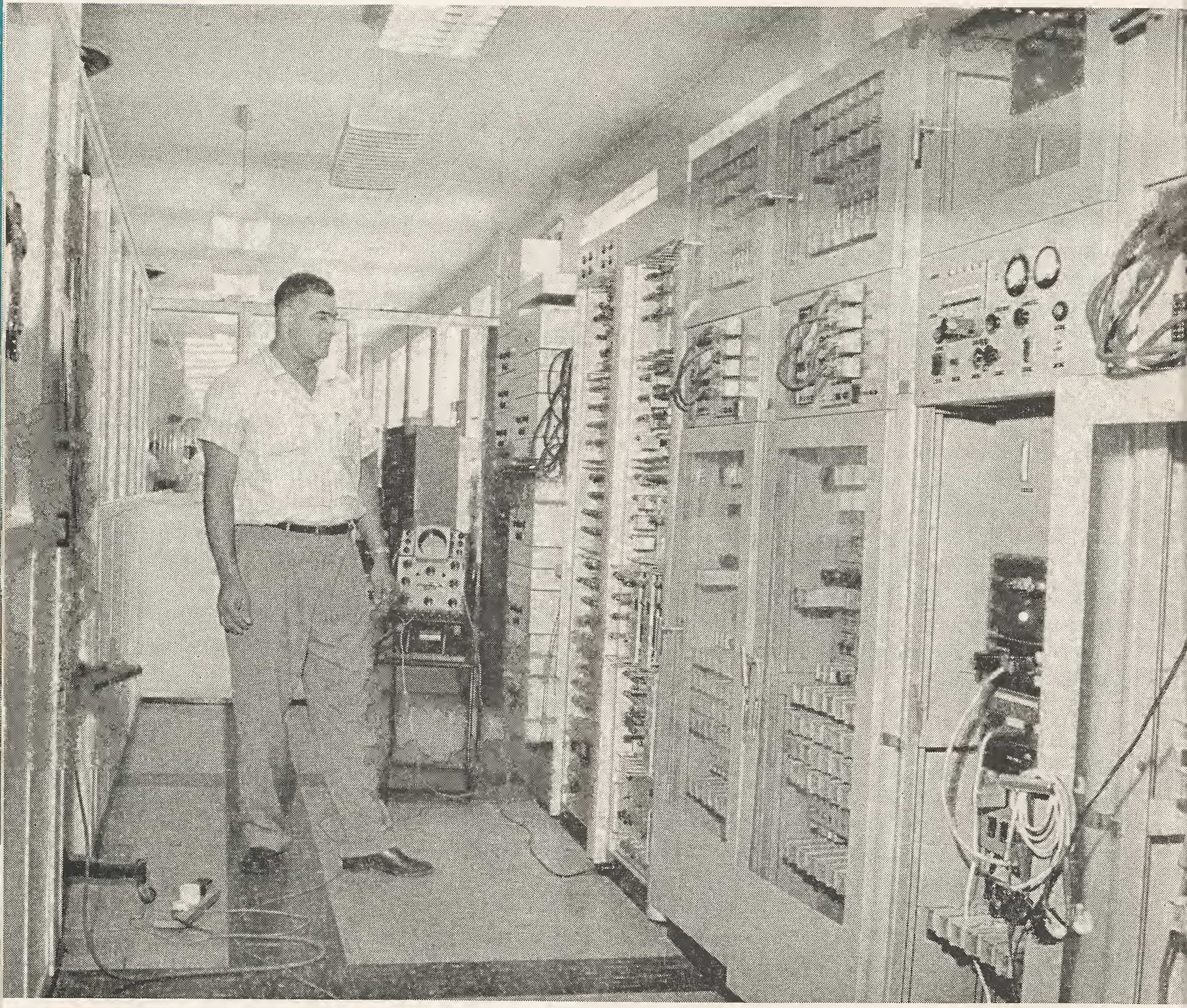
actueel

In het algemeen heb ik kunnen vaststellen, dat de behoefte aan nieuws-import sterk is afgenomen door de voortreffelijk geworden A.N.P.-verbindingen en door het feit, dat radio, kranten en televisie ten aanzien van de 'hantering' van het nieuws veel betrouwbaarder zijn geworden. Dit is dus een enorme verbetering – we mogen wel zeggen in beide richtingen, want ook het nieuws van en over de Nederlandse Antillen heeft gewonnen aan actualiteit en betrouwbaarheid.

Niet iedereen juicht deze vooruitgang toe. Kort voor mijn vertrek van Curaçao sprak ik op het terras van Americano – onvergetelijke oase bij de 'schipbrug' – een wat oudere hoofdambtenaar. 'Vroeger leefden we hier veel rustiger', vond hij, 'niemand haastte zich onze nieuwtjes naar buiten te brengen en aan de andere kant hadden wij genoeg aan de Hollandse kranten die met de boot kwamen. Het was allemaal veel gemoedelijker, we hadden geen belang bij dat snelle nieuws en we waren gelukkig . . .'

Ik heb de brave man moeten voorhouden, dat de tijden veranderen en dat een snelle en accurate berichtgeving in alle richtingen voor de Antillen van niet te onderschatten belang is gebleken. Die ambtenaar huldigde een conservatieve mening, die gelukkig bij diverse autoriteiten geen opgeld meer doet. Dat zal u wel duidelijk worden als u kennis maakt met de onblusbare activiteit van de al eerder genoemde Bovenwindse gezaghebber Beaujon. Telkens wanneer er wat bijzonders is stuurt hij een telegram naar de Regeringsvoorlichtingsdienst, die zorgt voor een snelle telex-verspreiding. De heer Beaujon weet wat de pers graag heeft en daarom kan hij op een waarlijk bewonderenswaardige wijze het instrument der publiciteit bespelen. Een prachtig voorbeeld, dat in de loop der jaren door vele andere Antilliaanse autoriteiten is gevolgd. Het getal 'pers-schuwenden' – van jongste klerk tot referendaris met veel dienstjaren – is daar op de Nederlandse Antillen in de loop der jaren heel wat kleiner geworden!

De chef-technicus van de Landsradiodienst in Willemstad controleert of alles in orde is in de 'Tor-Room' (tor = Telex Over Radio), waar het ANP het nieuws ontvangt en verstuurt

primeurs

Nu we, zij het in snel tempo, de diverse media hebben bekeken, wil ik ook nog even met u aan de andere zijde, de kant van de consument gaan staan, de kant van het lezend, luisterend en kijkend publiek. Hebben de Antillianen – van de minister in het Fort Amsterdam tot de geitenhouder op het platteland, de knoekoe – werkelijk belangstelling voor het element 'nieuws'? Want daar gaat het toch uiteindelijk om, de verbetering van de spitse nieuwsvoorziening, om de belangstelling van degenen voor wie het nieuws wordt gedistribueerd.

Door de moderne ontwikkeling der media is zeer zeker op de drie eilanden beneden de wind de hang naar nieuws stellig niet minder geworden dan ze hier in Nederland al langer is geweest. De gemiddelde volwassen Antilliaan wil weten wat er in de wereld te koop is. Hoofdredacteuren van dagbladen en programmaleiders van radio-omroepen hebben dat op het juiste ogenblik begrepen en begonnen toen met commentaren op het wereldnieuws te geven.

Ook de eigen berichten, het Antilliaanse nieuws, worden beter en sneller verzorgd dan vroeger. Elk dagblad heeft vaardige correspondenten op alle eilanden en ook enkele radiostations hebben hier of daar wel gewiekste medewerkers zitten, die bij het voortschrijden der technische mogelijkheden in een minimum van tijd een degelijk verslag doorgeven. Wel iets anders dan een jaar of vijftien geleden, toen een postbode op Bonaire, die ook nog correspondent van een krant op Curaçao was, de magere kopij van twee weken placht te verzamelen en dan maar eens naar zijn krant stuurde. Zijn zoveelste opvolger van nu geeft zo mogelijk elke dag wat mee met het vliegtuig voor Curaçao en niet zelden maakt hij (het is geen postbeambte meer, doch een predikant) gebruik van de telefoon. De jacht naar primeurs heeft op de Antillen eindelijk furore gemaakt – media en publiek willen volledig en snel worden ingelicht.

16-6-'64

de krant

Nog eens zetten we de klok terug: Willemstad-Curaçao, zo'n goede kwarteeuw geleden. De in zijn fris-gesteven witte pak gestoken hoofdredacteur van een der kranten maakt zijn dagelijkse wandeling door de stad. Hij heeft zojuist de zetters op het bescheiden drukkerijtje aan het werk gezet; ze hebben wat knipsels gekregen uit Nederlandse bladen en wat meer actuele berichten, die werden vertaald uit de door de Landsradiodienst ontvangen Amerikaanse telegrammen. Ja, buitenland is klaar voor vandaag, weet de hoofdredacteur, die nu nog wat plaatselijk nieuws bij elkaar moet zien te scharrelen. Hij drinkt zijn kopje koffie in sociëteit De Gezelligheid, hij loopt eens bij de Maduro's binnen en slentert dan naar de haven waar misschien net een schip wat nieuws kan aanvoeren.
De hoofdredacteur, peinzend aan zijn grote Havanna zuigend, maakt hier en daar een aantekening. Veel schrijft hij niet, want hij kan het belangrijkste van zijn nieuwswandeling wel onthouden en bovendien kan de krant toch niet meer dan een kolom of twee verwerken. De man, hoofd van een tweemans-redactie (dat is hijzelf en nog een pientere leerling, die corrigeert en ook wel eens berichten uit oude kranten mag knippen), heeft als belangrijkste zorg dagelijks een degelijke krant samen te stellen voor enkele duizenden abonné's. Van sensatie moet hij niets hebben. Het bericht over de dubbele moord op Jan Tiel heeft hij vijf dagen vastgehouden en eerst toen de politie met een officiële bevestiging kwam, heeft hij er een regel of wat aan gewijd. Verslagen van vergaderingen van de Koloniale Raad vond de hoofdredacteur hoogst belangrijk en ook de nieuwtjes over ontvangsten ten Gouvernementshuize, over ambtelijke mutaties en over belangrijke huwelijken en sterfgevallen. Het was een eenvoudige, degelijke krant, die geen haast had.
De dagbladen, die nu in de Nederlandse Antillen verschijnen, hebben echter dezelfde haast als de kranten waar-dan-ook. We constateerden al, dat de publiciteitsmedia in het Caraibisch Rijksdeel zich enorm snel hebben aangepast aan de ontwikkeling op bestuurlijk en economisch gebied. Dat geldt dus ook voor de dagbladen. Het zijn er vier: Beurs- en Nieuwsberichten, Amigoe di Curaçao, La Prensa – alle op Curaçao verschijnend – en dan nog De Arubaanse Courant op Aruba. Beide eerstgenoemde bladen (men spreekt van 'de Beurs' en 'de Amigoe') komen uit in de Nederlandse taal, La Prensa in de landstaal (Papiamento) en in het Spaans en de Arubaanse Courant, die vroeger geheel in het Nederlands verscheen en daarna enkele jaren een tweetalige ontwikkeling meemaakte, komt thans geheel in het Papiamento uit. Anders weer dan La Prensa, want het is u misschien bekend, dat het Papiamento van Curaçao verschillen vertoont met dat van Aruba – en ook weer met dat van Bonaire, het eiland dat nog geen eigen dagblad heeft.

lange dagen

De redacties bij de Antilliaanse dagbladen zijn zeer pover bezet. Drie of vier man slechts hebben ervoor te zorgen, dat de acht pagina's vol komen, uiteraard buiten de advertenties om. De hoofdredacteur en zijn assistenten hebben bij

BEURS- EN NIEUWSBERICHTEN
VOOR DE NEDERLANDSE ANTILLEN
IN ALASKA 21 DODEN NA AARDBEVINGEN
Amigoe di Curaçao
DAGBLAD VOOR DE NEDERLANDSE ANTILLEN
China hervat verscherpte kritiek op Chroesjtsjev
DIARIO ARUBANO
Arubaanse Courant
Temblor di terra ta destrui ciudadnan completo na Alaska
La Prensa
CUBA DISPUESTO PA RESTABLECE RELACIONNAN CU MERCA

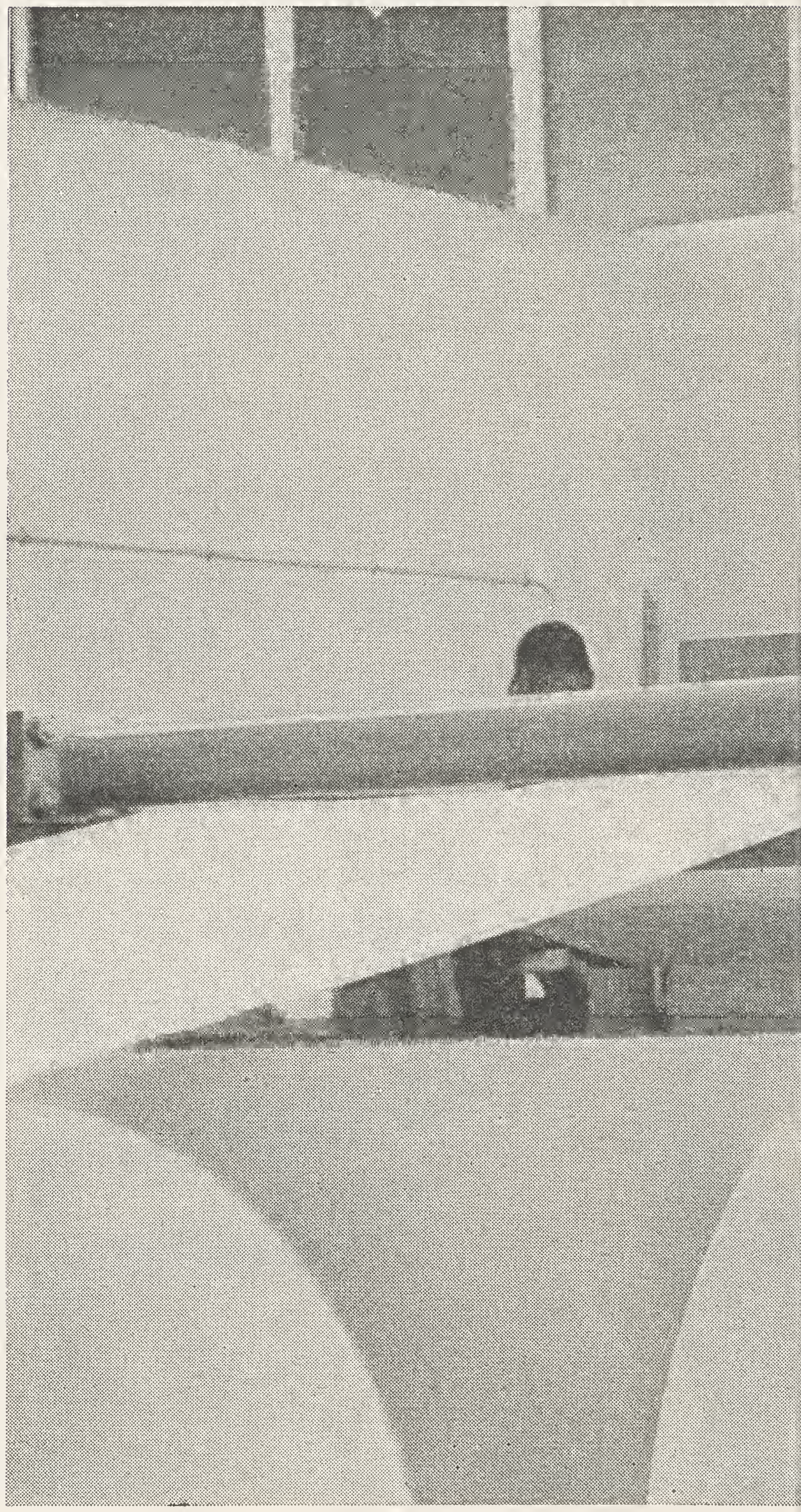
het verwerken van het buitenlands nieuws weliswaar het voordeel, dat ze niet meer behoeven te vertalen (zelfs nieuws in de landstaal kunnen ze nu van het A.N.P.-agentschap betrekken), maar aan de andere kant moeten ze veel meer dan vroeger verrichten voor de plaatselijke nieuwsgaring.

Heeft men in Nederland soms de indruk, dat in onze Rijksdelen aan de overzijde van de oceaan niet hard behoeft te worden gewerkt, men wordt al gauw uit de droom geholpen indien men hoort, dat krantenredacteuren er gemiddeld zo'n twaalf uur per dag in touw zijn. Een kleine redactiebezetting leidt ook tot zeer uiteenlopende opdrachten. Op één dag kan dezelfde man commentaar op een bepaalde gebeurtenis of situatie moeten maken, het nieuws bij de politie opnemen, een persconferentie verslaan, telefoonverslagen van andere eilanden verwerken, een generale repetitie van een toneeluitvoering meemaken en zich dan maar gauw in een tropensmoking steken om ergens een officiële receptie bij te wonen. Het zijn lange, drukke dagen vaak – en van een vrije zaterdag is nog geen sprake in de Antillen bij de kranten.

Een merkwaardige omstandigheid, gezien in het licht der autonomie-ontwikkeling, is dat behalve bij La Prensa de redacties nog steeds worden gevoerd door Europees-Nederlandse journalisten. Herhaalde malen is bij de Beurs en later ook bij de Amigoe geprobeerd jonge landskinderen voor de journalistiek te interesseren doch slechts een enkeling heeft de kans aangegrepen.

De combinatie directeur-hocfdredacteur is in de Nederlandse Antillen verre van ongewoon en al mag dan in bepaalde gevallen de hoofdredacteur niet de directie-titel voeren, dan toch heeft hij het grootste belang bij een goede bedrijfsvoering, hetgeen in de meeste gevallen impliceert, dat hij daaraan actief meedoet. We zijn hiermede beland bij het zakelijk aspect van de Antilliaanse kranten. De oplagen kunnen niet groot zijn – voor de vier bladen zal het totaal in de buurt van de achttien duizend liggen – en daarom kunnen geen al te hoge advertentietarieven worden gehanteerd. De abonnementsgelden zijn ook al aan de lage kant en als we tegenover dat alles stellen de zeer hoge kosten wegens drukken en

Volgens het voor Curaçao geheel nieuwe offset-procédé worden hier de dagbladen Beurs- en Nieuwsberichten, La Prensa en Arubaanse Courant gedrukt. (foto: Beurs- en Nieuwsberichten)

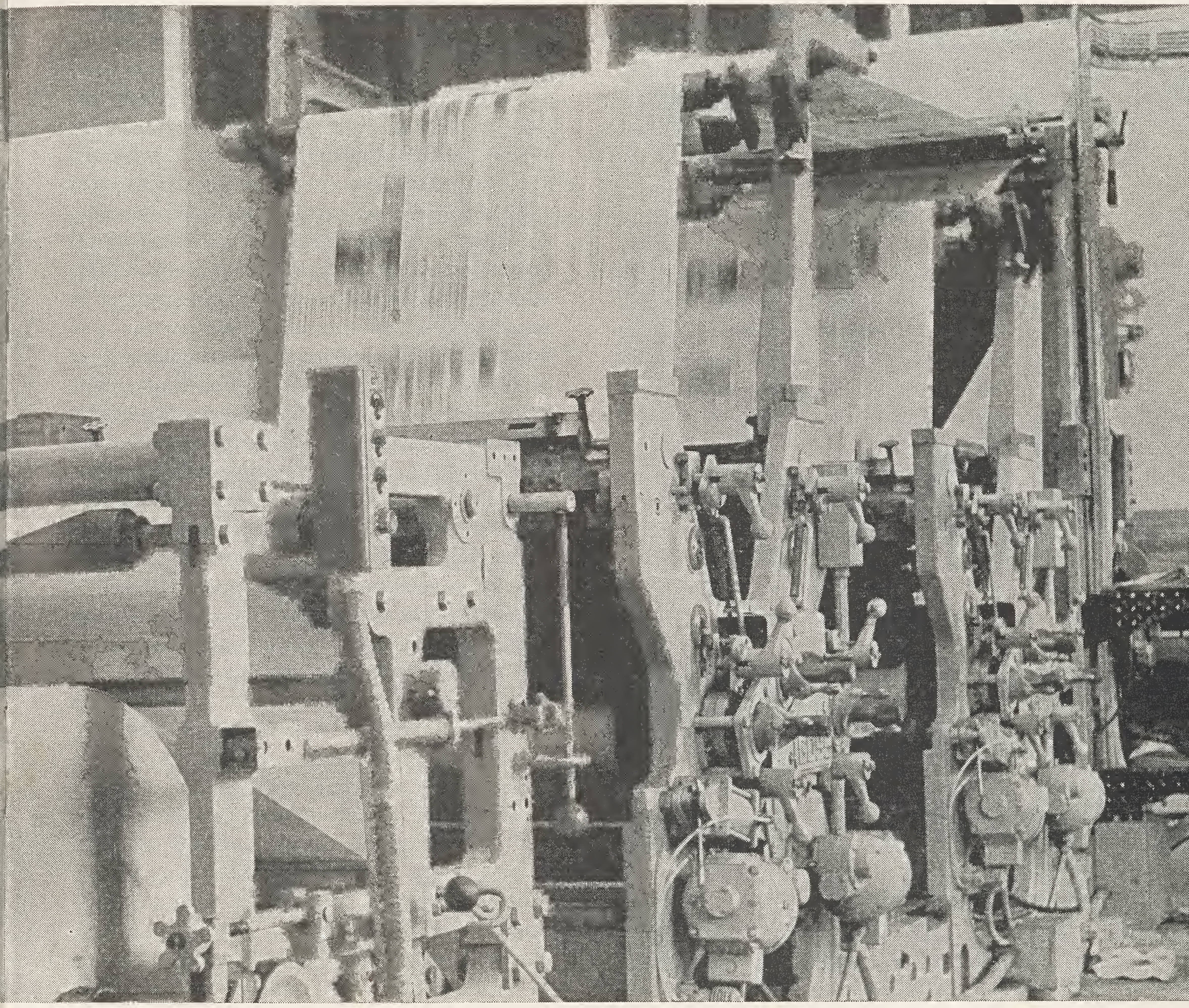

verspreiding, dan begrijpt u wel, dat er geen miljonnairs zullen groeien uit de Antilliaanse dagbladuitgevers.

concurrentie

Toch zijn er somtijds optimisten, daar op de zonnige eilanden, die het erop wagen een krant uit te geven, een geheel nieuw blad. Dat optimisme vloeit dan meestal voort uit sympathie die men verwacht van politieke geestverwanten. Zeker, kort voor de verkiezing van een Statencollege of een Eilandsraad zijn er wel mensen te vinden, die bepaalde idealen willen steunen – ook met geld voor een krant – maar na bekendmaking der stembusresultaten houdt die geldstroom dan wel weer op– en daarmede de verschijning van Gloria, Libertad of welke andere krant dan ook.

Dr. Johan Hartog, eilandsbibliothecaris van Aruba, heeft dat in de loop der jaren allemaal precies bijgehouden; hij bezit lange lijsten met namen van dag-, week- en maandbladen die op

de Nederlandse Antillen geboren en gestorven zijn. Een zeer kort leven was vele bladen beschoren, zoals het 'maandblad' Wiri, dat slechts éénmaal is uitgekomen . . .

Wat de dagbladen betreft hebben zich dus al tientallen jaren de Beurs, de Amigoe en La Prensa gehandhaafd. De Arubaanse Courant is heel wat jonger; hij dateert als dagblad van 1952, daarvoor kwam deze krant drie keer per week uit met veel advertenties en nauwelijks nieuws.

Bij de opsomming van problemen waar de kranten op de Antillen mee te worstelen hebben, moet ik nog een belangrijke kwestie noemen: de advertentie-concurrentie van radio en televisie. Deze zenden alle reclame uit waardoor de spoeling wel erg dun is geworden. Voor een betere behartiging van hun belangen bij derden hebben de directies der dagbladen enkele jaren geleden een vereniging gevormd, die onder meer het vraagstuk van de gratis publiciteit bekeek. Toen de televisie op Curaçao een feit werd, ontstond bij de directies der radiobedrijven de neiging ook een belangenvereniging op te richten; die organisatie is er nooit gekomen (hoewel de ontwerp-statuten al bij een notaris lagen) omdat radiostations met een ideële basis ten aanzien van reclameprogramma's begrijpelijkerwijs andere richtlijnen wilden hebben dan de zuiver-commerciële omroepen.

Bonaire heeft dus nog geen eigen dagblad, de Bovenwinden trouwens ook niet. In Philipsburg is indertijd wel een – uiteraard in de Engelse taal gesteld – gestencild blaadje uitgekomen; redacteur is een Bovenwinder, oud-employé van 'de olie' op Aruba, die uit politieke overwegingen naar zijn geboorte-eiland terugkeerde en daar het krantje begon uit te geven. Niet zolang geleden hoorde ik, dat er een gedrukt blad zou komen, een weekblad, dat op de duur een dagblad zou moeten worden. Of het ooit zover komt zal afhangen van het doorzettingsvermogen en de financiële draagkracht der adspirant directie-redactie.

voldoende nieuws

In Nederland wordt mij nogal eens gevraagd of de kranten in de Antillen door hun kleine redacties wel volledig kunnen zijn. Och, wat is volledig? De lezers van die bladen blijven volledig op de hoogte van het belangrijkste buitenlandse nieuws, van de belangrijkste berichten uit Nederland en Suriname en van de belangrijkste plaatselijke nieuwtjes. Voorts kunnen zij het verloop aan de beurzen van Amsterdam en New York volgen, krijgen zij alle radio- en televisieprogramma's aangeboden en vinden zij diverse lezenswaardige artikelen, meestal ontleend aan Nederlandse bladen waarmee Amigoe en Beurs een overeenkomst hebben. La Prensa pleegt wat minder Europees, maar meer Latijnsamerikaans nieuws te brengen.

Algemeen-Caraibische berichten zijn schaars in alle Antilliaanse kranten, maar daarover heb ik u al eerder ingelicht. De Caraibische verkenningen blijven een punt van matige interesse in dat gebied zelf. Dat blijkt dus ook wel weer uit de inhoud der vier Antilliaanse kranten, die bij uitzondering wel eens een sprongetje buiten die enge interessesfeer wagen wanneer toevallig eens een bevriende relatie een ander eiland bezoekt – voor sportuitwisseling of voor zo'n hoogst zeldzaam Caraibisch-cultureel evenement – en bereid is daarover wat te schrijven.

In uw lijfblad zult u wel eens hebben gelezen over problemen van Nederlandse krantenuitgevers, maar u kunt van mij aannemen, dat de meeste van die vraagstukken van financiële aard al sinds jaar en dag in de Nederlandse Antillen hebben bestaan. Daarom heb ik altijd veel respekt gehad voor de mensen, die hard voor die kranten willen werken en daarbij geen weet hadden van een C.A.O. en vaak ook niet van een sociale basis in andere vorm. Het werken voor een krant vergt overal veel courage en ideëel enthousiasme – in de Antillen gaat dat dubbel op!

30-6-'64

de radio

Radio Victoria op Aruba. (foto H. C. Prins)

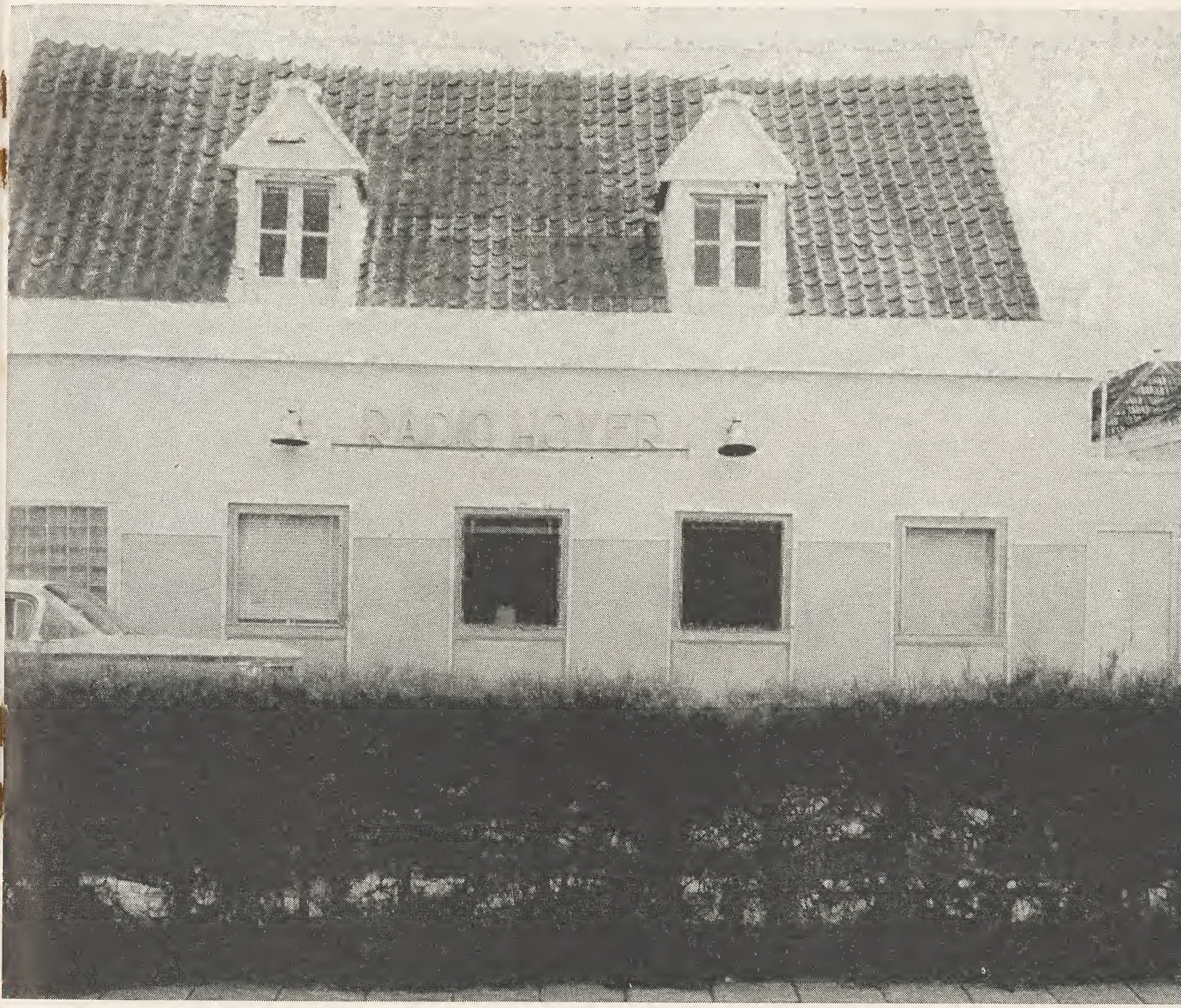
Wanneer Nederland evenveel omroepzenders zou hebben als de Nederlandse Antillen – gerekend naar de bevolkingsgrootte – dan zouden niet slechts Hilversum 1 en Hilversum 2 bestaan, maar (stelt u zich voor) Hilversum 1 tot en met Hilversum 300! Nederland twee zenders op 12 miljoen mensen, de Antillen niet minder dan tien omroepen op wat meer dan 200.000 zielen.
De Antilliaanse radio-geschiedenis begint in 1933 – wilt u ook nog de juiste datum, het was 20 februari – toen enkele enthousiaste bestuurders van de pas-opgerichte Curaçaosche Radio Vereeniging in twee bogen van het historische Riffort op Otrabanda te Willemstad een eerste radioprogramma aan de aether toevertrouwden. Het waren alle radio-amateurs, die initiatiefnemers, die het wel aardig vonden dat gouverneur Van Slobbe hun had toegestaan met medewerking van de Landsradiodienst een eenvoudig studiootje in te richten en vandaar uit met uitzendingen te beginnen via een zendertje van een paar honderd watt. Een uur per dag was het bij de aanvang, lang genoeg voor de mensen die in hun vrije tijd het werk moesten opknappen. Later werd die zendtijd herhaaldelijk uitgebreid; de noodzaak daartoe bleek vooral tijdens de tweede wereldoorlog, toen de Curom – want die omroep was het – gretig werd beluisterd, ook al omdat de PCJ-stemmen uit het inmiddels bezette vaderland niet meer konden worden gehoord.
Vooral aan de Curom was het te danken, dat de Curaçaose muziek meer kon worden beluisterd. Daarvan was weer het gevolg, dat verschillende platenhandelaren in Willemstad eigen opnamen gingen maken van wals- en tumba-spelende or-

kestjes, de zogenaamde conjunto's. Een van die platensnijdende zakenlieden, de heer Horacio Hoyer, ging het bijzonder goed; de platen werden als koek verkocht, zodat hij al gauw kopieën in Amerika moest laten maken. Van het een kwam het ander bij de heer Hoyer. Hij diende een aanvraag in voor een radio-omroep, kreeg inderdaad de concessie en na haastige inrichting van een studio aan het Julianaplein kwam Radio Hoyer in de lucht. Veel meer nog dan de Curom liet hij het omroeppersoneel de landstaal gebruiken tijdens de uitzendingen, hij draaide vrijwel uitsluitend Curaçaose en Zuidamerikaanse platen, begon met directe uitzendingen van dansavonden en zag met dat al zijn populariteit snel groeien. De uitgaven van het bedrijf werden ruimschoots gedekt door de inkomsten uit reclame-programma's.

concessies

De regering had inmiddels een derde concessie uitgegeven, namelijk aan de Arubaanse radiotechnicus Joaquin Kelkboom in Oranjestad, die daar met Radio Kelkboom de aether in ging, korte tijd later gevolgd door Voz di Aruba (de stem van Aruba) van de heer Albert M. Arends.
Op Curaçao zag daarna de Bovenwinder Carl Heilleger ook al een verzoek tot het verrichten van radio-uitzendingen ingewilligd en zo ontstond Radio Caribe, aanvankelijk hoofdzakelijk met programma's in de Engelse taal, later overgaand naar meer Papiamento, zodat de concurrentie ten aanzien van Radio Hoyer duidelijk werd. De heer Horacio Hoyer had dit blijkbaar voelen aankomen; hij vroeg en verkreeg toestemming een tweede station voor culturele uitzendingen te openen (dat werd Hoyer-II) en alsof hem dat nog niet genoeg was begon hij ook nog met een omroep op het stille Bonaire, waar het bedrijf op zeer spectaculaire wijze werd geopend: verscheidene gasten werden in twee chartervliegtuigen van Curaçao overgevlogen.
Een Amerikaans zendingsgenootschap had al diverse keren vruchteloos geprobeerd een radioomroep op Curaçao te openen. De groep, gefinancierd vooral door rijke Amerikanen, stelde zich uitsluitend ten doel het Woord Gods in verschillende talen tot de luisteraars te brengen. Toen het op Curaçao niet gelukte toog het gezelschap naar Aruba, waar het eilandsbestuur dadelijk bereid was medewerking te geven. Zo kwam Radio Victoria in de lucht. Aruba zou nog een vierde omroep krijgen. Een groep Curaçaoënaars op dat eiland had daartoe het initiatief genomen; dat werd Radio Antilliana met een studio in San Nicolaas, de tweede plaats van het eiland.
Als u goed hebt meegeteld, moet u nu tot een totaal van negen zijn gekomen: op Curaçao de Curom, Hoyer-I en Hoyer-II en Radio Caribe; op Aruba Radio Kelkboom, Voz di Aruba, Radio Victoria en Radio Antilliana, op Bonaire tenslotte Radio Hoyer-III.
We vliegen nu met u vier uren noordwaarts, naar het eiland Sint Maarten. De bewoners van de Bovenwinden hebben het nooit goed kunnen zetten, dat ze de Antilliaanse omroepen met hun beperkte reikwijdte niet goed konden ontvangen. Dit gold zelfs voor de krachtigste zender, de Julianazender van de Curom met een vermogen van tien kilowatt, die door allerlei storingsverschijnselen nauwelijks tot de Bovenwinden kon doordringen. En de tijd, dat de Curom ook nog via de korte golf uitzond (met vaak speciale programma's voor de luisteraars op Sint Maarten, Saba en Sint Eustatius), scheen voorgoed voorbij.
De jonge Sint Maartense zakenman Clark Watthey heeft ook over die kwestie nagedacht. Maar niet zo lang, want dadelijk nadat hij met de gezaghebber over de mogelijkheid van een eigen omroep had gesproken, zat hij al in het vliegtuig dat op het punt stond naar Curaçao te vertrekken. Gezaghebber Beaujon reed met zijn bij vriend en vijand bekend geworden snelle jeep

Radio Hoyer op Curaçao

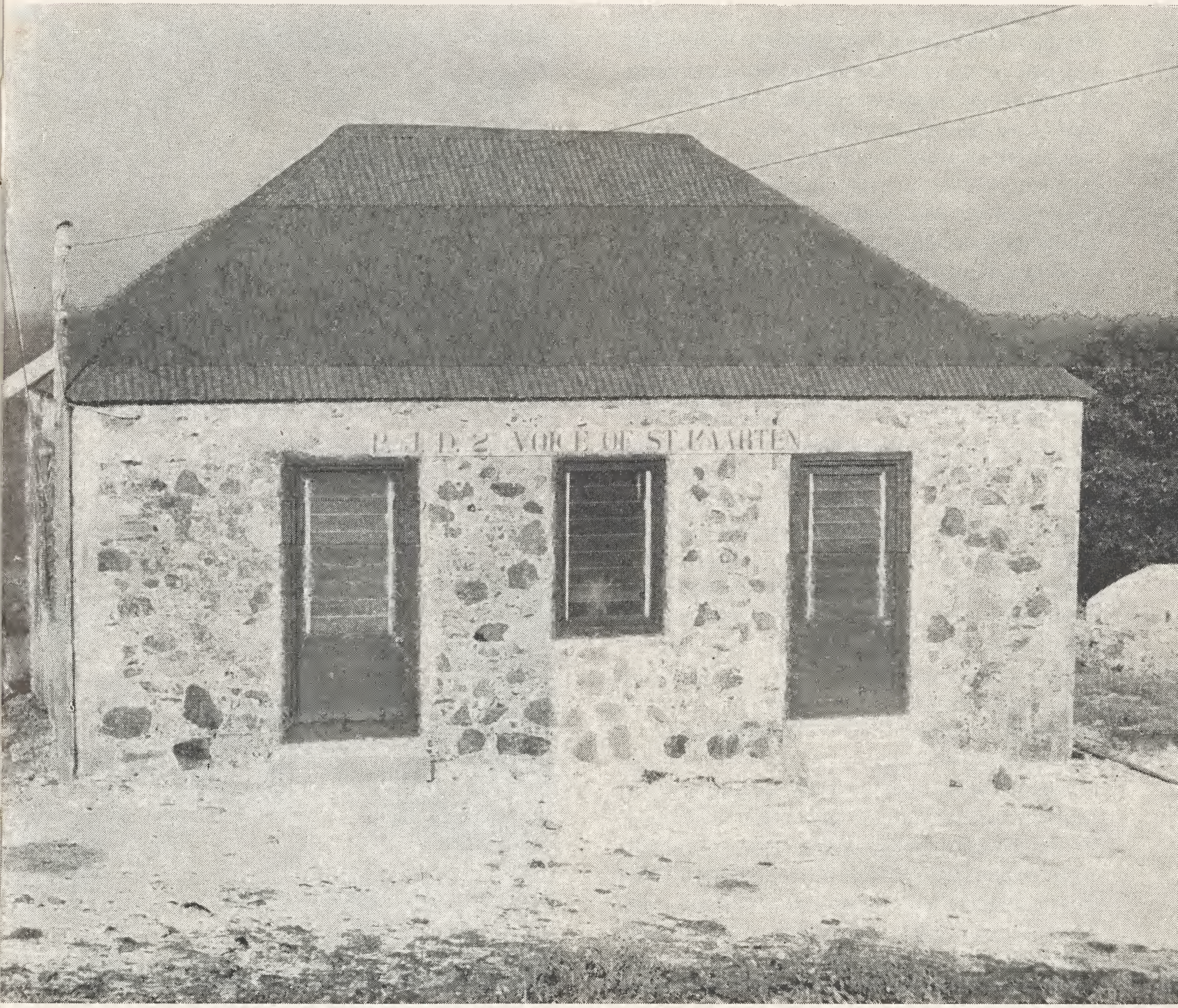
naar het telegraafkantoor om de Landsradiodienst in Willemstad niet alleen te verwittigen van de komst van de heer Watthey, maar bovendien om aan te dringen op het afstaan van zoveel mogelijk materiaal met toch in elk geval een zendertje. De spullen kwàmen er en ook kwam er een studio in het oude fort op een hoge rots bij het Little Bay Hotel.
Een paar keer ben ik daar geweest en ik heb me erover verbaasd met welk een gemak de technici, die nog nooit een radiostudio van binnen hadden gezien, de apparatuur konden bedienen en bij eventuele storing ook nog konden repareren. De tiende omroep van de Nederlandse Antillen, The Voice of the Windward Islands, liet zijn stem klinken . . .
Gezaghebber Beaujon heeft daar in zijn isolement een eigen radio-omroep gekregen, die dadelijk kon profiteren van telexverbindingen met het A.N.P. en de Regeringsvoorlichtingsdienst in Willemstad. Ik hoorde, dat het A.N.P. speciaal voor de omroep van Sint Maarten dagelijks emissies in de Engelse taal uit Den Haag krijgt.

dominee-huurder

Nog twee bijzonderheden over die merkwaardige Sint Maartense radio-omroep. De exploitatieonkosten komen ook hier uit reclame-boodschappen, maar de heer Watthey en zijn collega-zakenlieden hebben nog niet zulke omzetten, dat ze grote bedragen voor adverteren kunnen reserveren. Er meldde zich een predikant, die graag voor enkele uren per dag zender en studio zou willen huren en daarmee kwam de begroting rond tot genoegen van alle partijen.
Typisch is verder, dat The Voice of the Windward Islands blijkens ontelbare reacties ook wordt beluisterd op de Engelse eilanden, zoals St Kitts. Daar is men langzamerhand het nieuwe station gaan beschouwen als hùn omroep en deze ervaring zal de pioniers daar op de rots van Sint Maarten alleen maar een genoegen hebben kunnen doen.
Het programmabeeld bij alle Antilliaanse omroepen wordt voornamelijk bepaald door de grammofoonplaat en daarbij gaat het er vaak om elkaar ten aanzien van de laatste 'hits' de loef af te steken. Gretig maakt men ook gebruik van transcriptiemateriaal, dat zonder kosten kan worden verkregen van onder meer de Wereldomroep en The Voice of America. Ook bij belangrijke actuele gebeurtenissen (voetbal-interland, verkiezingen in Amerika om maar enkele te noemen) steunt men graag op grotere omroepen elders, maar dan bij voorkeur via een direct relais. Veel aandacht besteden de omroepen verder aan het nieuws met als zeer belangrijk element de plaatselijke berichten. De omroep op Bonaire zendt slechts enkele uren per dag uit, alle andere zijn dagelijks van des morgens vroeg (Hoyer-I al om vijf uur) tot des avonds laat (Caribe sluit om twaalf uur) te beluisteren.
De regering geeft de concessies steeds uit voor de duur van vier jaren. Controle op de uitzendingen wordt officieel uitgeoefend door de procureur-generaal, die kan bevelen dat teksten aan hem ter inzage worden verstrekt. Bandopnamen van gesproken woord moeten twee maal 24 uur worden bewaard, op schrift gestelde teksten 8 dagen. De concessievoorwaarden bevatten nog enkele andere punten (over de kwaliteit van het nieuws, over het minimum-aantal uren klassieke muziek, over politieke uitzendingen, over de permanente aanwezigheid van omroepers die Nederlands en Papiamento beheersen, enzovoort), maar wezenlijke moeilijkheden hebben al die bepalingen tot dusverre nauwelijks opgeleverd. Voor geen der partijen.
7-7-'64

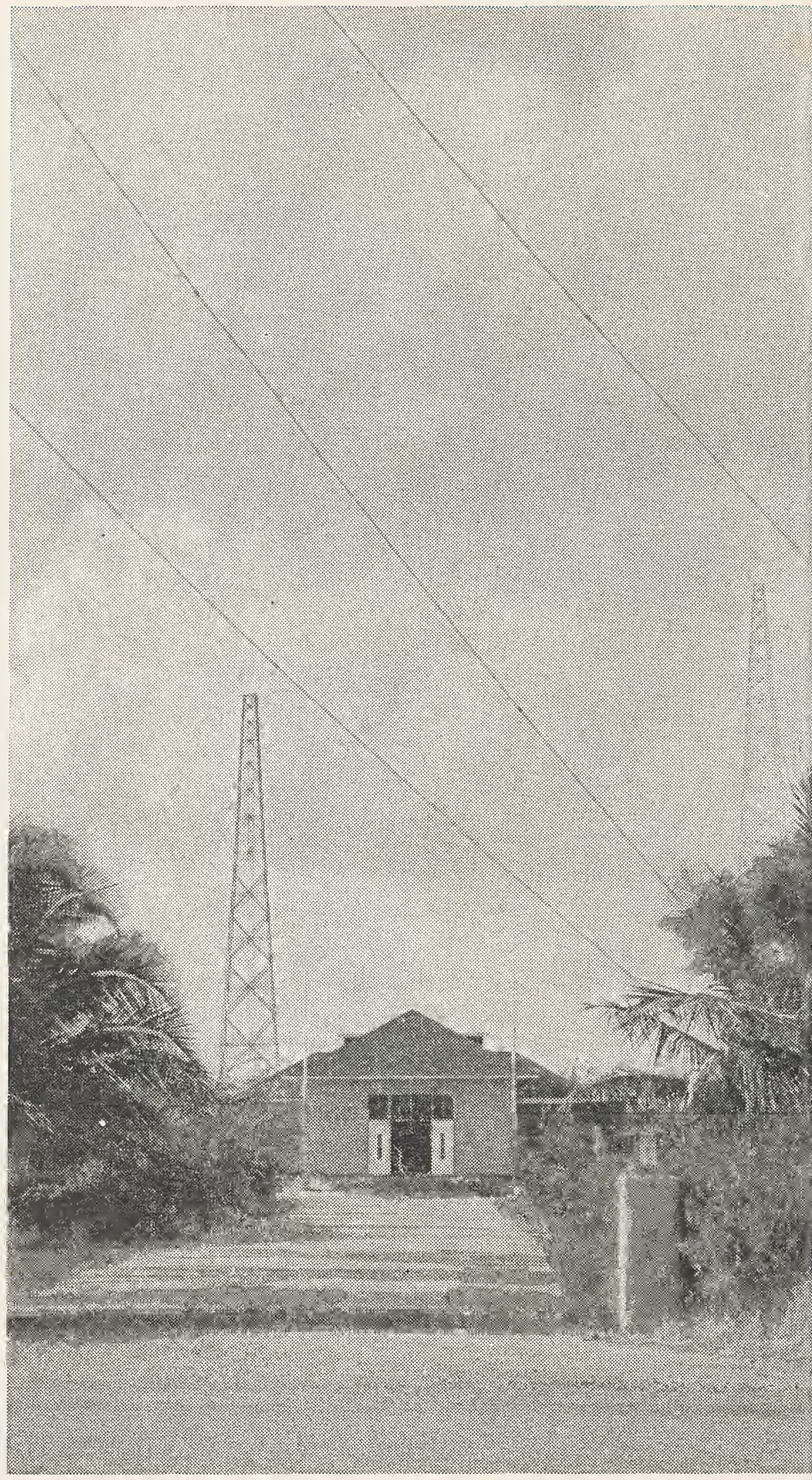
De Julianazender van de CUROM bevindt zich op Groot Kwartier in het gebouw van de Landsradiodienst. (foto: RVD-NA)

In dit gebouwtje bevindt zich de studio van The Voice of St. Maarten. (foto: RVD-NA)

hier is de Curom ...

De Landsradiodienst op Curaçao

Onder de tien Antilliaanse radio-omroepen neemt die van de Stichting Curaçaosche Radio Vereniging, de Curom, een zeer bijzondere plaats in. Het is een organisatie op ideële basis, die geen winst beoogt doch de inkomsten uit donaties en reclame uitsluitend gebruikt voor de uitzendingen en de kwaliteitsverbetering daarvan. Sinds jaar en dag genoot de Curom subsidie van de landsregering en had voorts een aandeel in de opbrengst van de landsloterij, hetgeen een duidelijke officiële erkenning was jegens het voortreffelijk werk, dat de Curom steeds voor de Antilliaanse gemeenschap heeft verricht. Aan deze bijdragen kwam een einde zodra de overheid ook ten behoeve van het televisie-projekt vrij aanzienlijke geldsbedragen moest voteren.
Van dat ogenblik af – bijna drie jaar geleden – moest de omroep het stellen zonder de regeringsbijdrage van rond 30.000 Antilliaanse guldens per jaar en niet alleen de donaties verhogen, maar ook wat meer reclameprogramma's uitzenden. Het bestuur onder voorzitterschap van de heer Cornelis C. Grootens, directeur van de reclassering op Curaçao, wil onder geen beding teveel reclame doen uitzenden, zodat de begroting telkenjare op het nippertje sluitend kan worden gemaakt.
U hebt het eerder kunnen lezen, de Curom is van 1933 en dus dit jaar 31 geworden. Ik herinner me de grootste viering van het zilveren jubileum met een feestweek, die de belangstelling genoot van de hoogste autoriteiten (de gouverneur, drs. A. B. Speekenbrink, de bisschop van Willemstad, mgr. J. M. Holterman, vele ministers, staten- en eilandsraadsleden) en werd opgeluisterd

met feestbijdragen uit Nederland, België, de Verenigde Staten en Canada.
Weer zou een belangrijk feit kunnen worden herdacht; de verhuizing, tien jaar geleden, van de gloeiendhete, zeer verouderde en veel te kleine studio in het Riffort naar het nieuwe gebouw van de landsradiodienst en posterijen aan het Waaigat. Dat was een aanzienlijke verbetering: van twee bescheiden hokjes, waar tijdens de uitzendingen veel hinder werd ondervonden van het denderend lawaai van een stroomopwekkingsbedrijf vlak in de buurt, naar de volkomen nieuwe geluiddichte studio waar programmaleider Wim P. Stokla (nu chef-redacteur bij het N.T.S.-journaal in Hilversum) de beschikking kreeg over een prachtige opname-ruimte, die door mensen die het konden weten de beste van het Caraibisch gebied werd genoemd. Ook kwam er toen een nieuwe zender; voor de duizendwatts-zender kwam in de plaats de Julianazender met een vermogen van tien kilowatt, de sterkste van de Nederlandse Antillen, die ook kon worden beluisterd op de olievelden in Venezuela, waar nog veel Nederlanders werken, en ook op de schepen, gemiddeld tot twee dagen varen van Curaçao.

volwassen

Begonnen als een hobby van een aantal radioamateurs, heeft de Curom zich in de loop der jaren ontwikkeld tot een omroep, die zeker 'volwassen' mag heten. Om half zeven des morgens beginnen de uitzendingen en zij duren voort tot elf uur des avonds, elke dag weer; alleen op zondagen wordt des middags enkele uren gepauzeerd om de technici de gelegenheid te geven de prachtige apparatuur te controleren. Aankondigingen en programma's zijn voornamelijk in het Nederlands en in de landstaal; dat geldt ook voor de nieuwsuitzendingen, zeven malen per dag. Dit nieuws wordt verkregen van het A.N.P., dat kantoor houdt naast de studio van de Curom in hetzelfde gebouw.
Toen ik bij de Wereldomroep en de Nederlandsche Radio-Unie vertelde over de organisatie, de werkwijze en het programmaschema van de Curom, scheen men me nauwelijks te geloven. Het klinkt ook wat vreemd allemaal als we ook maar even willen proberen een vergelijking te maken met de omroepen in Nederland. De Curom heeft een vaste staf van twaalf man: een programmaleider, een administrateur, enkele technici, omroepers(-sters) en een loopjongen-discothecaris. Verder zijn er nog losse medewerkers, onder wie omroepers voor de avond- en zondagsdiensten. Deze mensen gezamenlijk zijn verantwoordelijk voor de dagelijkse uitzendingen van zestien en een half uur, voor de algemene leiding, voor de programma-samenstelling, voor de redactie van het omroepblad, voor de administratie, voor het werk achter 'de knoppen' en de microfoon, voor apparatuur en discotheek. Door allen moet hard worden gewerkt en van allen wordt terecht meer liefde voor hun taak verwacht dan het uitzicht op een verhoudingsgewijs-goede honorering.
Door de noodzaak tot het uitzenden van reclameboodschappen wordt het de programmaleider niet altijd even gemakkelijk gemaakt bij het voorbereiden van zijn maandschema. Eenvoudiger heeft hij het wat dat betreft op zon- en feestdagen, want dan wordt geen reclame getolereerd bij de Curom. De zakenman mag dan bepaalde eisen stellen betreffende het tijdstip van uitzending van zijn reclame, lang niet altijd kan daaraan worden voldaan. Tal van vaste programmapunten: het nieuws, uitzendingen van priester of predikant voor de zieken, de transcripties van de Wereldomroep, de N.R.U., de Belgische Nationale Radio Omroep, de Voice of America of de Canadian Broadcasting Corporation, de programma's van klassieke muziek, de nieuwsjournalen, het dagelijks commentaar op het nieuws

Hier was de Curom tal van jaren gehuisvest (Riffort); het gebouwtje is thans het centrum van de Cherokee-stam der padvinders. (foto: RVD-NA)

H.M. Koningin Juliana (toen nog prinses) vloog tijdens de tweede wereldoorlog van Canada naar Curaçao voor een bezoek van enkele dagen. Zij bezichtigde toen ook de Curom-studio in het Riffort. Het was in de tijd, dat de Curom en de Avros (Paramaribo) de enige vrije zenders binnen het Koninkrijk waren . . .
(foto Archief Curom)

uit Nederland, de kwartiertjes voor de Nederlandse koopvaardijschepen, de culturele uitzendingen van plaatselijke verenigingen, de dagsluitingen (weer door dominee of pater) – deze en verschillende andere programma's blijven ver buiten reclame in welke vorm dan ook.

cultureel werk

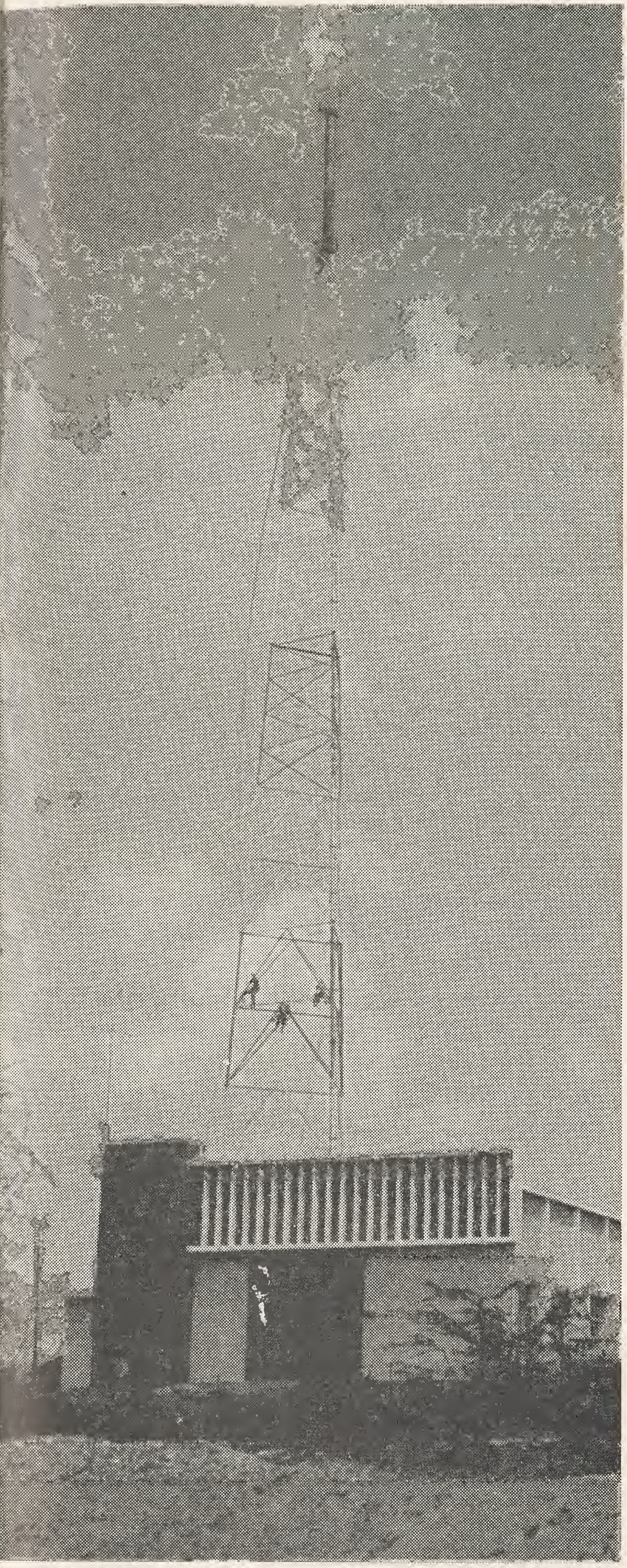
Buiten de in zijn statuten verankerde 'opdracht' heeft de Curom verscheidene culturele initiatieven genomen. Hiertoe moet zeker worden gerekend de jaarlijkse Boekenweek waarvan de zesde nu in voorbereiding is; gasten waren onder meer Anton van Duinkerken, Simon Carmiggelt, Godfried Bomans, Jan de Hartog, Willy Corsari en Albert Vogel Jr. Een ander prachtig initiatief: de oprichting van het maandblad 'Culturele Kroniek', aan de verschijning waarvan nu zeven culturele organisaties deelnemen. Verder mag ik nog even wijzen op de festivals van Antilliaanse muziek, op de organisatie van concerten en op het geven van cursussen. Enkele jaren geleden werd het Curom-koor gevormd; de meer dan tachtig zangeressen en zangers hebben al heel wat uitvoeringen in het openbaar gegeven en doen dat onder de enthousiaste leiding van broeder Salesius steevast kort voor Kerstmis in de daartoe zo geschikte Fortkerk, waarbij ze worden begeleid door een uiterst verdienstelijk strijkorkest, het ensemble Magyari.
De 'stationcall' van de Curom gaat er vijf keer per dag uit in vier talen (Nederlands, Papiamento, Engels, Spaans), omlijst door een deel van de Curom-mars, die indertijd werd gecomponeerd door de heer A. Dimmendaal, toen nog dirigent van de politie harmonie in Willemstad. Met deze mars, in een uitvoering door de marinierskapel, opent de Curom ook des morgens; de sluiting geschiedt met de volksliederen, het Nos Tera van Curaçao en het Wilhelmus.
Eind januari van dit jaar leek het er even op, dat de omroep niet slechts voor enkele uren, doch voor veel langere tijd zou moeten sluiten. De minister van Verkeer en Vervoer vond, dat een te grote achterstand was ontstaan in de betaling van huur van zender en studio. Hij liet het bestuur weten, dat het tekort van ruim 8000 Antilliaanse guldens (een nadelig saldo, dat nog steeds het gevolg was van de onverwachte subsidie-intrekking) uiterlijk de eerste februari moest zijn weggewerkt omdat anders de zendvergunning zou worden geschorst. Al dadelijk nadat de dagbladen van de Curom-moeilijkheden melding hadden gemaakt kwamen bij de drie plaatselijke banken gelden binnen van particulieren en instellingen. Na vier dagen was het vereiste bedrag bijeen, na een week was er al veel meer binnen. Het appèl op de luisteraars was niet vergeefs gebleken!
21-7-'64

de televisie

Hebt u zich wellicht verbaasd over de omstandigheid, dat er op de Nederlandse Antillen zoveel radio-omroepen zijn, u zult nog meer opkijken van de mededeling, dat er zich ook al twee televisiestations bevinden.
Hoe lang zou het ook alweer geleden zijn, dat de technisch directeur van de Radiodienst, de heer R. Bos Verschuur, in het gebouw van de Surinaamse vereniging J.P.F. begon met experimentele televisie. In een der vertrekken van de club liet hij verschillende artisten optreden, in een ander kon men dat op een schermpje volgen. De heer Bos Verschuur, die ook al een belangrijk aandeel had gehad in de oprichting van de eerste Antilliaanse radio-omroep, kon tot zijn grote spijt geen officiële toestemming krijgen de experimenten op grotere schaal voort te zetten. De regering had namelijk andere plannen en wilde evenmin ingaan op verzoeken van de Curom, van Hoyer en andere radiostations om een concessie voor televisie-uitzendingen te verstrekken.
Er kwamen T.V.-deskundigen uit Nederland (Erik de Vries is er ook een paar keer geweest), uit de Verenigde Staten en later nog uit andere landen. Natuurlijk, concludeerden allen, was televisie mogelijk, maar dan zou men zich voorlopig tot Curaçao moeten beperken; de andere eilanden zouden niet dan na het aanbrengen van kostbare van-berg-tot-berg-verbindingen kunnen profiteren van de op Curaçao uitgezonden beelden. Door de geruchten, dat er weldra eigen televisie zou komen, werden al honderden toestellen verkocht en in afwachting van de Curaçaozender keek men naar programma's uit Venezuela. De financiering van een Antilliaanse televisiestudio was echter nog lang niet rond. De regering begreep heel goed, dat de programma's met geen mogelijkheid alleen uit de kijkgelden zouden kunnen worden bekostigd.
De toenmalige minister van Financiën, de heer Juan Yrausquin, kwam in New York in contact met een concern, dat bereid bleek over de exploitatie van een Curaçaos T.V.-station te praten. Na een derde gesprek werd een begin gemaakt met de bouw van een kleine studio aan de voet van de berg die het Fort Nassau torst, ongeveer een kilometer buiten het centrum van Willemstad, en op 31 juli 1960 was de televisie op Curaçao een feit. TeleCuraçao begon dagelijkse uitzendingen van half acht tot elf uur des avonds.

geen kijkgeld

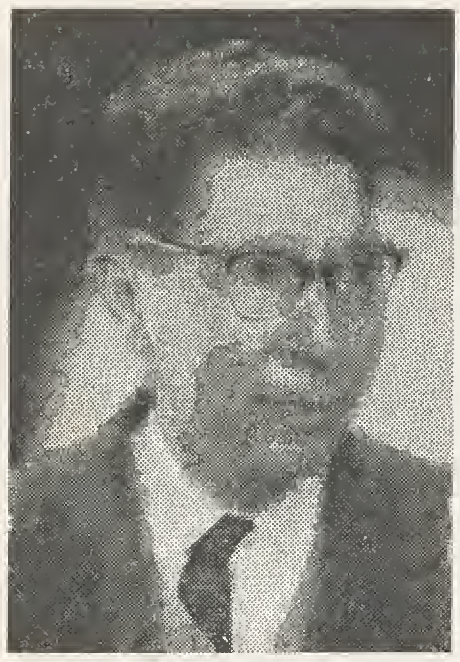
In de overeenkomst met de Amerikanen was ten aanzien van de kijkgelden een bepaling opgenomen, dat de incasso zou geschieden door het gouvernement, maar dat het totaalbedrag zonder meer aan de exploitant zou worden afgedragen. Daar zou dan tegenover staan, dat ten behoeve van overheidsuitzendingen voldoende zendtijd zou worden gereserveerd. Dit punt heeft zoveel moeilijkheden opgeleverd, ook al omdat door het bureau Cultuur en Opvoeding uit Nederland verkregen programma's soms wel en dan weer niet werden gerekend tot uitzendingen van de overheid, dat de regering een nieuw contract met de Amerikaanse firma aanging. Er werden daarna geen kijkgelden meer geheven, de aanvankelijk door de Amerikanen aangeschafte apparatuur

TeleCuraçao

werd door het gouvernement teruggekocht en van dat ogenblik af verhuurd aan de exploitant. Nadien hebben zich betrekkelijk weinig problemen meer voorgedaan en werd het klimaat gunstig voor besprekingen over een tweede station, namelijk op Aruba. Daar was de ontvangst vanuit Curaçao maar matig en de meeste toestelbezitters achtten zich nog aangewezen op Venezuela. Kort en goed: ruim drie jaar na de opening van TeleCuraçao begonnen de regelmatige uitzendingen van TeleAruba.
Het programmabeeld van de Antilliaanse televisie is uitermate gevarieerd. Men kent er de muziekprogramma's vanuit de grote studio met medewerking vaak van bekende Amerikaanse artiesten, de opvoering van toneelstukken in het Papiamento of Nederlands, vaak heel goed voorbereide uitzendingen voor de kinderen en dan natuurlijk de films, aangeboden door de adverteerders. Het nieuws van het A.N.P. wordt vaak verduidelijkt met foto's en kaarten. Erg veel belangstelling is er verder voor de programma's uit Nederland, die tot stand komen door de samenwerking van de N.T.S., de Wereldomroep en de Sticusa. De maandelijkse groetenuitzendingen, waarin in Nederland studerende of werkende Antillianen 'optreden', worden meestal enkele malen herhaald.
Wat ik u vertelde over de radio op de Nederlandse Antillen gaat goeddeels ook op voor de televisie daar: een vergelijking met Nederland kan niet worden gemaakt. Er moet onder geheel andere omstandigheden worden gewerkt, met veel minder materiaal, met mensen die in de studio's moeten worden opgeleid door enkele vak-

De heer R. Bos Verschuur experimenteerde graag en veel op het gebied van radio-omroep (Curom) en televisie

lieden, die eigenlijk al hun handen vol hebben aan de uitzendingen zelf. Daarom worden er fouten gemaakt, maar de kranten schrijven daarover heel wat milder dan ze in Nederland zouden doen . . .

waardevolle uitzendingen

Dient de komst van de televisie naar de Antillen te worden beschouwd als een zegen of als een vloek? Deze vraag heb ik op Curaçao met verschillende mensen besproken, zoals met de heer 'Tirso' Sprockel, inspecteur van het onderwijs. Het was hem gebleken, dat gedurende de eerste jaren na de opening van TeleCuraçao de vorderingen bij de schoolkinderen minder gunstig waren. Bij het maken van het huiswerk lieten zij zich te gauw afleiden, vooral toen al om zes uur met de uitzendingen werd begonnen. Dit is een probleem, dat overal een rol speelt en kan worden teruggebracht tot de noodzaak van streng ouderlijk gezag. Aan de andere kant, aldus de heer Sprockel, had hij gemerkt, dat kinderen veel konden opsteken van documentaire televisiefilms, zoals die onder meer ter beschikking werden gesteld door de consuls van Amerika, Oostenrijk, Frankrijk en Israël. Heel boeiende illustraties van de aardrijkskunde-, geschiedenis- en taallessen, voor de Antilliaanse scholieren des te belangrijker omdat slechts een heel klein deel van hun de kans krijgt iets van de wereld buiten het eigen eiland te aanschouwen. Degenen, die vroeger beweerden, dat eigen televisie voor een klein land als de Nederlandse Antillen bepaald onmogelijk was – alleen al uit economische overwegingen – hebben ongelijk gekregen. En dat hebben ook zij, die meenden te weten, dat de Amerikaanse exploitanten de overeenkomst met de overheid zouden beëindigen omdat de winst te gering zou zijn. Mocht evenwel, om welke reden dan ook, de Amerikaanse onderneming zich terugtrekken, dan zullen dadelijk andere gegadigden zich melden. Zoals de Nederlands-Antilliaanse Televisie Stichting (combinatie van de Curom op Curaçao en Radio Kelkboom op Aruba) of de heer Horacio Hoyer of wie dan ook. De televisie ìs er en zij zal er zonder de minste twijfel nu wel blijven.

'gelukkig volk'

Al moest dit overzicht van de Antilliaanse publiciteitsmedia summier blijven, u hebt toch wel bij het lezen ervan een goede indruk kunnen krijgen van wat er is. Over wat er eventueel nog zou kunnen komen heb ik me afzijdig willen houden omdat ik geloof, dat er niet veel ruimte is voor nieuwe ondernemingen. De elasticiteit van het Antilliaanse reclamebudget heeft de grens bereikt en zonder advertenties kunnen de dagbladen, de radiostations en de televisiebedrijven het moeilijk stellen.

'Maar wat wil je', voegde me indertijd Max Tak toe toen hij weer eens op Curaçao was, 'wat wil je – deze eilanden mogen werkelijk trots zijn op hun media. Ze hebben er genoeg en ze moeten zich intens gelukkig voelen, dat ze zich in de krant, via de radio en voor de televisie zonder vrees kunnen uiten. Dat is alles waard en dat moeten media en bevolking van de Nederlandse Antillen goed beseffen!'

Beste Max, je had wéér gelijk, toen. 4-8-'64

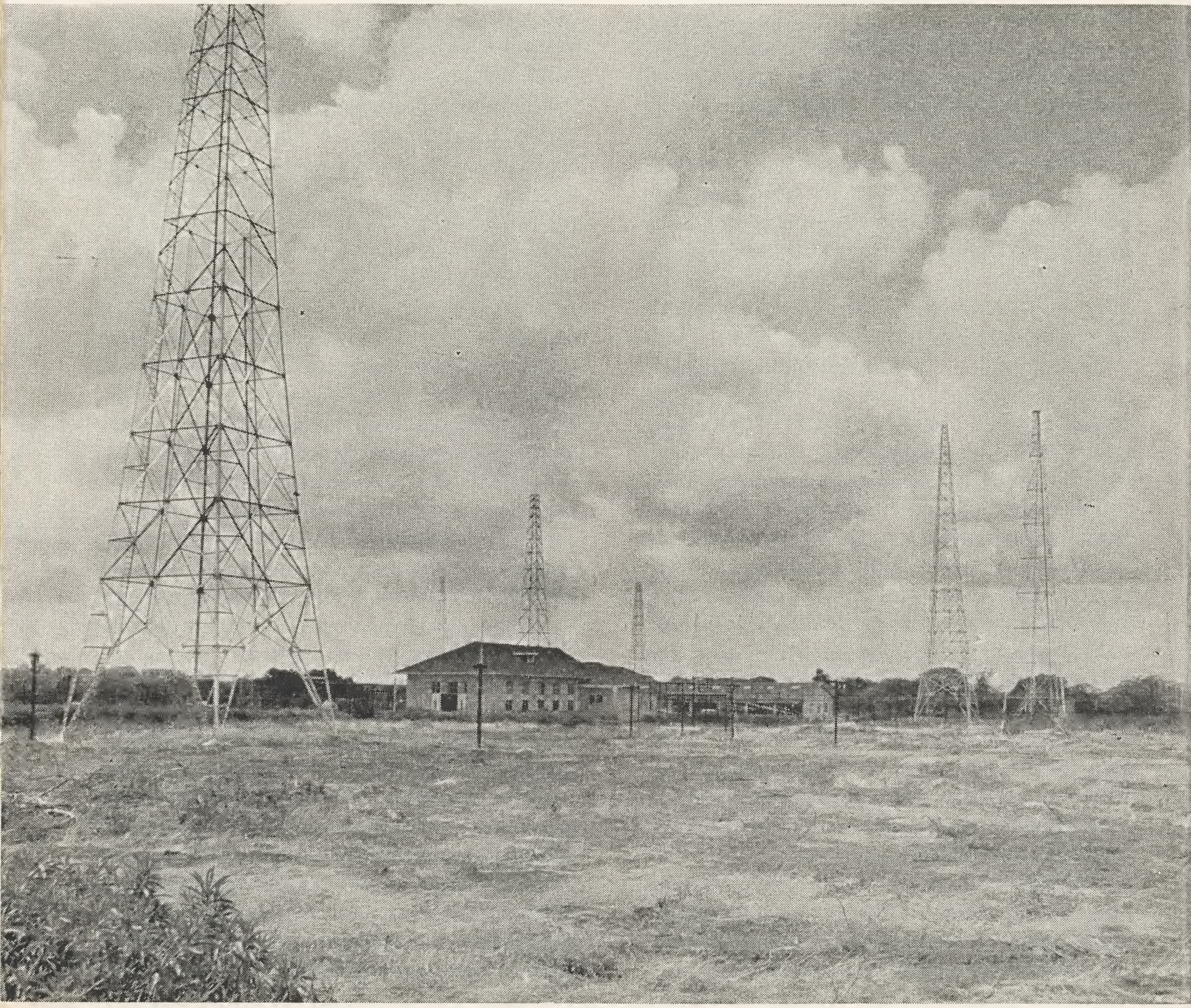
overheidsvoorlichting

Iedere staat voelt vroeg of laat de behoefte aan een dienst, die het contact onderhoudt tussen de overheid en de particulier. Dit is trouwens een behoefte, die wederzijds wordt gevoeld. De overheid wil een manier, een medium hebben, waarmee hij uitleg en bekendheid kan geven aan zijn daden, terwijl de particulier graag wordt ingelicht over bepaalde genomen maatregelen of over te verwachten stappen die door de overheid zullen worden genomen. De diensten die dit werk doen worden over het algemeen allen voorlichtingsdiensten genoemd.
In de Nederlandse Antillen ontstond onmiddellijk na de totstandkoming van het Statuut een behoefte aan de oprichting van een dergelijke dienst. De jonge Antilliaanse regering stond voor de taak de bevolking op de hoogte te stellen van de invoering van nieuwe sociale voorzieningen, nieuwe wetten en in zijn algemeenheid, bekendheid met de wijze waarop het Statuut in de praktijk werkt. Het werk van een dergelijke voorlichtingsdienst zou zich moeten uitstrekken over de zes eilanden van de Nederlandse Antillen, dus zowel op de 3 Benedenwindse eilanden als op de ruim 900 km verder gelegen Bovenwindse eilanden. Gedurende de jaren na de Tweede Wereldoorlog had men deze behoefte ook gevoeld. Er was een snelle nieuwsgeving nodig in deze kritieke dagen. Een dienst werd toen opgezet onder leiding van mr. E. Elias.
Na de totstandkoming van het Statuut in 1954 werd aan de heer H. L. Braam de opdracht gegeven om een Regeringsvoorlichtingsdienst voor de Nederlandse Antillen op te zetten.
In 1955 kon een begin worden gemaakt met het werk van de voorlichting door de centrale regering. Dit werk bleek zeer veelzijdig te zijn. In de eerste plaats was er de voorlichting over genomen maatregelen door de overheid, over gebeurtenissen die de overheid raakten en een nadere toelichting behoefden. De te behandelen stof bleek ruim voldoende te zijn om te komen tot wekelijkse radio- en televisieprogramma's in het Nederlands, Papiamento en voor de Bovenwindse eilanden in het Engels, welke geheel door personeel van de Regeringsvoorlichtingsdienst worden verzorgd. In een maandblad wordt de besproken materie dan nog eens onder de bevolking verspreid.

buitenland

Een tweede taak, die zich ook al meteen manifesteerde aan de nieuwe dienst, was de voorlichting naar het buitenland en naar Nederland. Voor hun economie en hun economische expansie behoefden de Nederlandse Antillen grotere bekendheid in het buitenland. De staatkundige verhouding in het Koninkrijk had een zeer belangrijke wijziging ondergaan, een wijziging die niet alleen zeer uniek was, maar die ook ieder van de rijksdelen zeer ten goede kwam. Deze wijziging moest meer bekend worden. Men diende op de hoogte te zijn in het buitenland van het feit, dat de koloniale status verleden tijd was. En bekendheid kan alleen plaatsvinden door lezingen, publikaties, persconferenties en het persoonlijk gesprek. Er moesten films worden gemaakt over de Nederlandse Antillen, die de sprekers in het buitenland behulpzaam kunnen zijn omdat het gebruik van visuele middelen toeneemt in het voorlichtingswerk. Uiteraard werden al deze werkzaamheden toebedeeld aan de Regeringsvoorlichtingsdienst.
Inmiddels deed zich het feit voor, dat honderden jonge Antillianen naar Nederland vertrokken om er te gaan studeren. De meesten van hen, die gedurende vijf tot zeven jaar van huis zijn, zouden ontgroeid raken aan de gemeenschap waar zij straks weer zouden moeten gaan werken. Deze jongelui waren bovendien verstoken van nieuws over de ontwikkeling van hun land. En dit in een tijd dat de ontwikkeling zo snel plaatsvond, dat binnen een paar jaar een geheel nieu-

Landsradiodienst op Groot Kwartier (Curaçao)
(foto: RVD-NA)

we samenleving was ontstaan met nieuwe opvattingen en nieuwe inzichten. Tegelijkertijd kwam men echter ook tot de ontdekking dat men in Nederland in feite niets over de Nederlandse Antillen wist, vrijwel geheel onbekend was met dit rijksdeel in het Caraibisch gebied en in hoge mate Suriname en de Nederlandse Antillen met elkaar verwarden.
Om in deze tweeledige lacune te voorzien werd besloten in de eerste plaats een weekblad 'De Antilliaanse Nieuwsbrief' uit te geven en in een tweede fase aan het Kabinet van de Gevolmachtigde Minister van de Nederlandse Antillen in Den Haag een afdeling voorlichting toe te voegen. Aanvankelijk met een oplaag van 1500 exemplaren begonnen breidde het lezersaantal zich in een paar jaar uit tot 4000.

eilanden

Maar de Nederlandse Antillen waren niet het enige jonge land, dat voorlichting behoefde. Na de Tweede Wereldoorlog nam het aantal zelfstandig geworden landen in zeer grote mate toe, terwijl bovendien de oudere staten een intensievere voorlichtingsactie opzetten. De Nederlandse Antillen waren verplicht mee te gaan. En spoedig groeide ook bij de eilandgebieden Aruba en Curaçao de behoefte aan een voorlichtingsbureau. Op Aruba kwam dit bureau vrij spoedig na de Regeringsvoorlichtingsdienst, terwijl op Curaçao in 1961 de voorlichtingsdienst in het leven werd geroepen. Ook deze diensten hebben hun wekelijkse radio- en televisieprogramma's, een maandblad en houden persconferenties.
De omvang van dit voorlichtingswerk werd met de jaren groter, gedwongen door de noodzaak de economische basis te vergroten en als voornaamste pijler daarvan grotere bekendheid te geven aan de zes eilanden van de Nederlandse Antillen en de mogelijkheden voor de buitenlandse investeerder. Een van de economische mogelijkheden en een belangrijke bron van inkomsten werd voor de Nederlandse Antillen het toerisme. Maar deze bron vraagt voortdurende aandacht, een voortdurend boren in de mogelijkheden en niet te verzaken instandhouding van de exploitatiemogelijkheden.
Om dit toerisme te bevorderen en de aandacht te vragen van de potentiële toerist zagen zowel Curaçao als Aruba zich genoodzaakt om in de Verenigde Staten van Noordamerika toeristenbureaus te openen. Deze toeristenbureaus doen zowel voorlichtings- als public-relationswerk en zijn een prachtig voorbeeld van de wijze waarop deze twee media hand in hand werken. Het is verheugend te zien hoe dit werk zijn vruchten heeft afgeworpen.

protocolair werk

Een derde taak, die terwille van de efficiëntie eveneens aan de voorlichtingsdienst is toebedeeld, is het protocolaire werk. De Nederlandse Antillen liggen op een kruispunt van scheeps- en luchtvaartwegen. Bovendien zijn zij in een ontwikkelingsfase waardoor talrijke vooraanstaande personen ter kennismaking of ter oriëntering bezoeken afleggen. Deze moeten worden opgevangen; er moet een programma voor hen worden uitgestippeld waardoor zij de eilanden leren kennen en met de voor hen belangrijke personen in contact komen. Daarnaast organiseert de voorlichtingsdienst de conferenties die op overheidsniveau liggen, zoals de jaarlijkse ambassadeursconferenties waaraan de Koninkrijksambassadeurs in de Zuidamerikaanse republieken deelnemen, conferenties van internationale organisaties als de Caraibische Organisatie, enz.
Deze overheidsvoorlichting heeft zich in de loop der jaren ontwikkeld tot een instelling, die in zijn dienende taak tussen overheid en particulier moeilijk meer zal kunnen worden gemist. De particulier in de Nederlandse Antillen en in het buitenland is bekend geworden met het bestaan van deze diensten en steunt in vele gevallen op dit werk.
25-8-'64

public relations

Het is niet overdreven om te zeggen dat zowel in Suriname als in de Nederlandse Antillen een opvallende belangstelling bestaat voor public relations. Vooral in de Nederlandse Antillen en binnen deze eilandengroep weer vooral op de twee grootste eilanden Curaçao en Aruba wordt deze term veel gehanteerd. Dit mag wel blijken uit het feit, dat op Curaçao zelfs een vereniging voor public relations is gevestigd onder de naam Netherlands Antilles Public Relations Association. Er bestaat kennelijk behoefte om meer te weten te komen van wat public relations precies is en hoe men deze aktiviteit ten goede kan laten komen aan de ontwikkeling van de Antillen. Men denkt daarbij vooral aan het wekken van belangstelling voor deze eilandengroep of voor zijn eigen eiland. Zo hebben de eilanden Curaçao en Aruba ieder afzonderlijk in New York een eigen informatiebureau voor het bevorderen van toerisme vanuit Amerika. Ook is een public relations bureau in New York in de arm genomen om scheep- en luchtvaartmaatschappijen ertoe te bewegen Curaçao of Aruba aan te doen en in het algemeen de animo van de Amerikaan voor een reis naar het Caraibische gebied te vergroten.

Om in leven te blijven moet men wel toerisme aantrekken en zakenlieden vinden – waar ook ter wereld – die bereid zijn hun geld te steken in hotels en in industriële bedrijven.

In heel Midden- en Zuid-Amerika spreekt men niet van bevolkingsaanwas maar van een bevolkingsexplosie. De situatie is namelijk, dat er niet meer zuigelingen worden geboren, maar dat door betere voeding en hygiëne meer kinderen in leven blijven. De dringende vraag is dus hoe al de kinderen, die nu onbezorgd op straat spelen, straks aan werk geholpen kunnen worden. Tegen deze realistische achtergrond zoeken ook de Antillen in de buitenwereld grotere bekendheid, meer belangstelling, meer begrip voor hun situatie en als het enigszins kan vertrouwen in de toekomstmogelijkheden van dit gebied.

gerichte voorlichting

Hiermee ziet men zich dan ook middenin de problemen geplaatst van de bewust en stelselmatig gerichte voorlichting. Daarbij komen o.a. vragen naar voren als: wie zijn voor de Antillen belangrijk? Wat weten deze mensen van de Antillen? Hebben zij misschien bepaalde vooroordelen tegen de Antillen? Door welke oorzaken? Wat moeten zij weten om hun mening te herzien? Hoe zijn deze mensen bereikbaar? Hebben zij tijd om te lezen of kijken ze meer naar de televisie? Of loont het de moeite hen uit te nodigen voor een bezoek aan de Antillen? Zo dikwijls wordt gedacht, dat voorlichting alleen een kwestie is van verhalen stencillen, vlotgeschreven boekjes uitdelen of het overhalen van een paar journalisten om een leuk stukje in de krant te schrijven. Dan is het dus ook moeilijk te begrijpen hoe public relations ooit tot een apart vak uitgegroeid zou kunnen zijn. Maar, uit alle zoëven gestelde vragen blijkt wel, dat er dus nog heel wat meer aan vastzit. En dan heb ik alleen nog maar de kwestie aangeroerd van het contact van de Antillen met de buitenwereld. Want het is te begrijpen, dat er ook binnen de Nederlandse Antillen voorlichtingsproblemen liggen.

Naast de overheidsvoorlichting van de Nederlandse Antillen als geheel bestaan diensten voor de zogenoemde eilandelijke voorlichting, afzonderlijke voorlichtingsdiensten dus t.b.v. het bestuur op deze eilanden. Bij deze diensten staat de vraag centraal, hoe men de bevolking zo goed mogelijk kan inlichten over de situatie, over genomen maatregelen, wat de achtergrond daarvan is en in welke opzichten uit hun midden bepaalde medewerking wordt verwacht. Hiermee raken we een gevoelig punt, nl. het tempo waarin de bevolking zich kan aanpassen aan al het nieuwe dat hun wordt voorgezet. Als naar buiten be-

Luchtfoto van Willemstad. Links van de Annabaai de Pundazijde, rechts de Otzabandazijde

paalde verwachtingen worden gewekt, moet de bevolking aan deze verwachtingen kunnen beantwoorden en als het ware kunnen meegroeien met de ambitieuze plannen voor de toekomst. De Antillen – dat bleek al – hebben haast. Door middel van een regelmatige voorlichting, die begrijpelijk is, moeten tenminste de opinievormers onder het grote publiek gaan begrijpen waar het om gaat. Kranten, radio en televisie spelen allemaal hun rol. Alleen al op Curaçao opereren 3 radiostations en 1 televisiezender. Sedert oktober 1963 heeft Aruba zijn eigen televisieuitzendingen. Mogelijkheden tot voorlichting zijn er technisch gesproken dus heel wat.

invloeden

Het spreekt vanzelf dat via dezelfde radio en televisie allerlei invloeden doordringen, die in vroeger tijd deze eilanden niet beroerden. De eilandbewoners leefden een eigen leven en hadden met de buitenwereld niet zo erg veel te maken. Hier is nu duidelijk een streep onder gezet, al wil dit niet zeggen dat eilanden als Bonaire, Saba of St. Maarten niet nog juwelen zijn van rust, maar, de eilandbewoners hebben nu, veel meer dan vroeger, de buitenwereld nodig. Zij zoeken uitbreiding van hun contacten met het nabije Venezuela, de Verenigde Staten en hun buurlanden in het Caraibisch gebied. Als geassocieerd lid van de Europese Gemeenschap hebben de Antillen belangstelling voor het ontwikkelingsfonds, maar straks kunnen zij misschien ook de natuurlijke voorpost worden van onze handelscontacten met Zuid-Amerika. Als partner binnen het Koninkrijk der Nederlanden verwachten zij van ons land dikwijls meer dan wij als burgers beseffen. Ook dat vraagt meer bekendheid.

Bij het waarnemen van de situatie heb ik bewondering gekregen voor hetgeen op het terrein van voorlichting met dikwijls geringe middelen gebeurt. Toch heb ik mij afgevraagd of bij het investeren van de vele miljoenen in ontwikkelingsprojekten, de vakkundige planning van de voorlichting over en rondom deze projekten niet méér aandacht verdient dan daaraan tot nu toe veelal wordt besteed.

Deze vraag behoeft niet alleen betrekking te hebben op de Nederlandse Antillen, maar kan evengoed meer in het algemeen worden gesteld ten aanzien van op handen zijnde ontwikkelingsprojekten in andere delen van de wereld.

13-4-'64

426934*-57

inhoud

EILANDGEBIED ARUBA
OPENBARE LEESZAAL & BOEKERIJ

jaargang 1964, NA 41